

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra právních oborů, řízení a ekonomiky

Bakalářská práce

Mezinárodní vězeňské společenství. Spektrum činností a aktuální problémy.

Vypracoval: Patrik Gasčarov
Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála
České Budějovice 2016

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na organizaci Mezinárodní vězeňské společnosti, na její aktuálně probíhající aktivity a současný stav rozvoje. V teoretické části jsou popsány jednotlivé přístupy evropských států k reintegraci vězňů do společnosti a jejich vězeňská filosofie. Dále je zde zachycen vývoj organizace a představeny jednotlivé programy, které toto společenství realizuje. V závěru teoretické části jsou vypsány příklady dobré praxe, v nichž uvádím úspěšně aplikované projekty, o které je v České republice zájem a mají potenciál se rozšířit.

V praktické části byl realizován kvalitativní výzkum ve formě strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Ve výzkumu byl veden rozhovor s deseti respondenty, z nichž byli tři zaměstnanci a sedm dobrovolníků participujících ve spolku.

Cílem práce je důkladné popsání rozvoje organizace, objasnění a pojmenování problémů, s nimiž se aktuálně organizace potýká, a na základě zjištěných problémů navrhnout optimalizační řešení. K dosažení cíle práce byly položeny dvě výzkumné otázky. První otázka zkoumá, které problémy doprovázejí rozvíjení aktivit Mezinárodního vězeňského společenství. Druhá otázka si klade za cíl zjistit, jaké možnosti řešení stávajících problémů navrhuji respondenti výzkumu.

Z výsledků, které vyplynuly z praktické části, lze vyčíst, že organizaci k rozvíjení jejích aktivit chybí především finance a zaměstnanci. Téměř většina respondentů se také shodla na tom, že velkým problémem organizace je nízká úroveň sociálně komunikační aktivity s veřejností neboli public relations (dále jen PR). Na základě výsledků byla navrhována optimalizační řešení (najmutí pracovníka na pozici fundraisera, spolupráce s firmami ze ziskového sektoru, destigmatizační projekty, zlepšení styku s veřejností).

Klíčová slova

Mezinárodní vězeňské společenství, restorativní justice, vězeňství

Abstract

Bachelor thesis is focused on an organization of Prison fellowship international and on its current activity and the development status. The theoretical part describes the different approaches of European countries to the reintegration of prisoners into society and their philosophy. Also the evolution of the organization is captured and the various programs that the community realizes are presented. At the end of the theoretical part there are listed examples of a good experiences, in which I'm mentioning successfully applied projects, which the Czech Republic are interested about and have the potential to be extended.

In the practical part I used qualitative research techniques with structured interviews and open questions. Ten respondents were interviewed in the research - three respondents were employees and seven respondents were volunteers who are participating in the community.

The aim of the thesis is to describe development of an organization, clarification and designation of the problems that are currently facing the organization, and on the basis of problems propose optimized solutions. Two research questions were asked to achieve the goals of this thesis. The first question explores the problems that accompany the development of activities of the International Prison community. The second question seeks to determine what possible solutions to existing problems the respondents are suggesting.

From the results arised from the practical part we can see, that the organization is mainly missing finances and employees to develop its activities. The majority of the respondents also agreed that a major problem is the low level of organization of social communication activity with public or public relations (PR). Based on the results were suggested optimized solutions (worker to be hired for the position of fundraiser, cooperation with companies from the profit sector, projects and improvement of public relations).

Key Words

Prison Fellowship, restorative justice, penitentiary

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 5. 2016

.....

(Patrik Gasčarov)

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu PhDr. Jaroslavu Hálovi za jeho odborné vedení práce a ochotu při konzultacích, kde jsem se dozvěděl mnoho cenných informací, které jsem použil ve své práci. Nelze opomenout také pracovníky a dobrovolníky Mezinárodního vězeňského společenství, kteří mi pomohli při sepsání praktické části. Za jejich ochotu jsem jim velice vděčný.

Obsah

Úvod.....	8
1 Současný stav	10
1.1 Moderní trendy v evropském vězeňství.....	10
1.2 Mezinárodní vězeňské společenství a možnosti jeho působení v české společnosti	20
1.3 Příklady dobré praxe	31
2. Cíl práce a výzkumné otázky	35
3. Metodika.....	36
4 Výsledky.....	38
5. Diskuze.....	47
Závěr.....	53
Literatura a internetové zdroje	55
Přílohy	62

Úvod

„Ničemné je nepodat ruky těm, kdo klesli.“

Lucius Annaeus Seneca

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil *Mezinárodní vězeňské společenství, spektrum činností a aktuální problémy*, a to především z důvodu přiblížení činnosti, kterou vykonává tato organizace, laické i odborné české veřejnosti. Vězeňské společenství se primárně zaměřuje na vězně a jejich rodiny. Nezapomíná však ani na oběti trestných činů, kterým pomáhá vypořádat se s traumatem. Česká společnost nemá o tomto společenství příliš mnoho informací.

Důležité je uvědomit si, že naprostá většina vězňů se navrátí zpět do společnosti. Proto je nutné s nimi pracovat již ve vězení a snažit se, aby si uvědomili, že udělali něco špatného, docílit u nich určitého pokání za spáchaný trestný čin a dát jim pomocnou ruku na cestě zpět do normálních životů. Mezinárodní vězeňské společenství představuje v podstatě vztahový most mezi vězením a společností a pro jeho činnost jsou také velmi důležití dobrovolníci, kteří navštěvují vězně ve vězení anebo si s nimi alespoň dopisují. Dobrovolníci jsou mnohokrát jediní lidé, kteří za vězněnou osobou přijdou. Pro vězně je velice důležité, aby udržoval vztah s extramurálním světem, protože po odpykání trestu se vrátí zpět do společnosti a je třeba, aby měl dobré vztahy s okolím a nebyl působením vězeňského prostředí zatrpklý. Zatrpklost a pocit ukřivdění může být spouštěčem, jenž vede ke spáchání dalšího trestného činu.

V první kapitole své bakalářské práce se zabývám moderními penologickými trendy. Uvádím, jak se nejvyspělejší země v Evropě staví k vězeňství, jaké modely ve vězení používají a zároveň jaké principy a pravidla jsou jednotící pro evropský vězeňský systém.

Dále se věnuji samotnému Mezinárodnímu vězeňskému společenství. Popisuji, jak takové společenství funguje, na jakou cílovou skupinu se zaměřuje a jak s touto skupinou pracuje. Součástí textu jsou i ukázky dobré praxe, v nichž poukazuji na inspirativní programy, které v České republice proběhly a mohly by se dále rozvíjet.

Těžištěm práce je realizace kvalitativního výzkumu pomocí strukturovaného rozhovoru, ve kterém užívám otevřené otázky zaměřené na pojmenování problémů, s nimiž se aktuálně potýká Mezinárodní vězeňské společenství. Snažím se předložit návrh optimalizačních doporučení, která by pomohla rozvoji dané organizace.

Jsem přesvědčen, že předkládaná práce najde své praktické uplatnění. Spatřuji ho především v sebereflexi pracovníků Mezinárodního vězeňského společenství. Má rovněž potenciál přiblížit odborné i zainteresované laické veřejnosti spektrum činností pojednávaného společenství. Tím by mohla dosáhnout jeho výraznější podpory zejména ze strany příslušných státních institucí. Sepsáním této práce jsem nahlédl do problematiky vězeňské organizace. Bylo by pro mě výzvou osobně se spolupodílet na nových programech Mezinárodního vězeňského společenství.

1 Současný stav

1.1 Moderní trendy v evropském vězeňství

Významným mezníkem pro celosvětové vězeňství byl rok 1958, v němž Hospodářská a sociální rada OSN vydala dokument *Standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni a příslušná doporučení*. Těmito pravidly se mělo vězeňství dostat na akceptovatelnou úroveň z hlediska všeobecného dodržování lidských práv. Vězeňství se tak mohlo nadále rozvíjet v souladu se specifickými podmínkami jednotlivých zemí (Hála, 2006). K utváření základních principů moderního světového vězeňství začalo docházet již v době po druhé světové válce, kdy se ve vězeňství angažovali pedagogové, psychologové, lékaři a kriminologové přicházející s novými myšlenkami. První a zásadní ideou byla humanizace ve vězeňství (Jůzl, 2012).

Humanizací ve vězeňství je myšleno vytváření důstojných lidských podmínek jak ve výkonu vazby, tak ve výkonu trestu. V širším slova smyslu je to soubor činností a opatření, jenž garantuje dodržování všeobecně uznávaných lidských práv a svobod. V užším pojetí se za humanizaci považuje jednání, jež nebude mít za důsledek ponížení vězně. Také musí být respektována lidská důstojnost, protože ta s nástupem do vazby či výkonu trestu nezaniká. Je třeba brát ohled na to, aby se nenarušovala vězňova osobní integrita a sebeúcta (Mařádek, 2005). Dle Černíkové lze pojem humanizace ve vězeňství vyjádřit tímto způsobem: „*Humanizace vězeňství znamená vytvořit vhodný funkční legislativní rámec pro uplatňování práv a svobod vězňů a pro naplňování účelu výkonu vazby a výkonu trestu včetně jejich korektivních mechanismů přístupných kontrole tak, aby nemohla být uplatňována libovůle nebo zlovůle*“ (Černíková, 1998, s. 24). V praxi se humanizace projevuje diferencovaným zacházením s vězni podle závažnosti jejich prohřešku a snižováním agresivity vězeňského personálu vůči vězňům. Vězeňský personál by neměl dávat najevo svoji nadřazenost, protože by pak u vězně mohlo docházet k pocitům bezmocnosti a bezvýchodnosti. Dále je potřeba dbát na profesionalizaci vězeňského personálu. Vězeňská služba by měla být chápána jako

jedna ze sociálních služeb pro společnost. Důležitou roli hraje i návaznost postpenitenciární (povězeňské) péče společnosti o propuštěné osoby z výkonu trestu odnětí svobody (resp. z výkonu vazby). Humanizace je tedy první princip uplatňovaný ve vězeňství. (Mařádek, 2005).

Druhým důležitým principem je účinnost. Měřítkem účinnosti je recidiva těch, kteří již vězením prošli. Praktici v oblasti vězeňství uvádí, že jedna třetina nově příchozích vězňů se do vězení již nevrátí (například někteří lidé, kteří jsou ve vězení poprvé, tuto zkušenost prožívají tak těžce, že se pak na svobodě snaží žít spořádanějším životem). Druhá třetina se bude vracet stále a u ostatních je důležitá odborná pomoc (Hála, 2014).

Dalším významným principem je bezpečnost. Snahou moderního vězení je minimalizace útěků. Bezpečnost všech lidí bez rozdílu je základem lidských práv. Právo na bezpečné věznění mají i vězni, ač sami porušili právo. Rovněž vězeňský personál má právo na ochranu a bezpečnost při výkonu práce. Bezpečnosti ve vězení se dosahuje technickými prostředky (vysokými zdmi, citlivými senzory a pevnými mřížemi) (Hála, 2014).

V moderním vězeňství se klade důraz na takzvanou dynamickou bezpečnost, kterou utváří faktory, jako psychosociální klima věznice, pořádek, klid či vzájemný dialog mezi vězněm a personálem (Hála, 2014). Moderní vězeňství také dbá na kvalitní zacházení s vězni. Cílem je snížení recidivního chování osob po výkonu trestu odnětí svobody, přičemž toho lze dosáhnout pouze humánním, efektivním a bezpečným vězením. S touto ideou se však už moderní evropská společnost nespokojí, a proto si stanovila za cíl svého snažení reintegraci. Tím je myšleno zdravé, avšak reálné znovuzачlenění člověka po výkonu trestu odnětí svobody do demokratické společnosti (Hála, 2006).

Rada Evropy se zhostila úkolu vytvoření mezinárodních pravidel. Jádrem této organizace bylo 10 zemí, které se dále rozrostly o další evropské státy vyznačující se pluralitní parlamentní demokracií, nezávislými médii, respektováním lidských práv, rozvojem tržní ekonomiky a svobodnými volbami.¹ Rada Evropy dbá na podporu

¹ Česká republika se stala členem v roce 1993 (Hála, 2006).

bohatého kulturního dědictví všech evropských zemí a stará se o ochranu lidských práv a svobod včetně řešení problematiky lidské důstojnosti. Základem práce Rady Evropy v oblasti vězeňství se stala *Evropská vězeňská filosofie*, jejíž podstatu lze shrnout ve třech bodech:

- Úcta k základním lidským právům vězně.
- Vlastní pobyt ve vězení by se neměl stát trestem navíc.
- Umožnit vězňům rozvíjet znalosti a schopnosti, aby se po výkonu trestu zvýšila šance na jejich reintegraci do společnosti (Hála, 2006).

Mezi poslední doporučení, která vydala Rada Evropy, patří *Evropská vězeňská pravidla (2006)*. Těmito pravidly jsou:

- Se všemi osobami ve výkonu trestu odnětí svobody bude zacházeno tak, aby byla respektována jejich lidská práva.
- Osobám ve výkonu trestu budou ponechána veškerá práva, která jim nebyla odňata výkonem trestu nebo vazby.
- Vězeňské podmínky, které narušují lidská práva, nelze ospravedlnit nedostatkem prostředků.
- Život ve vězení by se měl v co nejvyšší míře přibližovat pozitivním aspektům života na svobodě.
- Zapojení občanských sdružení ve vězení a spolupráce s externími sociálními službami.
- Udržování vysoké úrovně péče o vězně ze strany vězeňského personálu.
- Ve věznicích by měla být povinná státní inspekce a také by měly probíhat nezávislé kontroly (Jůzl, 2012).

K realizaci vězeňských principů a aplikaci *Evropské vězeňské filosofie* dochází v evropských státech v různé podobě a míře. V německy mluvících zemích, kterými jsou Německo, Rakousko a Švýcarsko, dochází ke zdařilé aplikaci *Evropské vězeňské*

filosofie. Poznatky z těchto zemí patří k hlavním penologickým pramenům, ze kterých čerpá české vězeňství. Tento fakt je dán především geografickou blízkostí, ale také historickou a kulturní příbuzností zemí. Samotné Německo se vyznačuje především tím, že u 85 procent všech uložených trestů se jedná o tresty peněžité. Pro české vězeňství může být také velkou inspirací smysluplný denní režim a vysoká zaměstnanost německých vězňů ve vězeňských zařízeních. V těchto institucích jsou rovněž vytvářeny vhodné podmínky pro vzdělání a profesní zaměření mladistvých. Německo je zastáncem přísného dodržování *Evropských vězeňských pravidel* (Hála, 2006).

Ve věznicích je kladen důraz na aplikaci nástrojů *risk assessment* neboli hodnocení rizika vězně, podle nějž se vězňům dostává diferencovaného zacházení. Intervence během výkonu trestu se upravují podle toho, jak se rizika spojená s danou osobou zvyšují nebo snižují. Každá věznice má alespoň základní nástroje ke zhodnocení rizik. Jedná se především o nástroje převzaté ze zahraničních metod, díky nimž věznice chtějí docílit pořádku a předejít rizikům, která mohou nastat během výkonu trestu odnětí svobody (Jirička, Brendl, 2015).

Dle výzkumu odborníků je žádoucí, aby byl výkon trestu citlivý k rodinám. Přívětivé podmínky ve vězení jsou pro rodiny odsouzených důležité, čehož si je vědoma například německá věznice Lingen. Zde si uvědomili, jak pro uvězněného může být mnohdy obtížné udržet si vztah s rodinou při výkonu trestu. Pro mnohé vězně není snadné uskutečnit osobní kontakt, a to z důvodu velké vzdálenosti, jež je dělí od blízkých. Vězňům pak může chybět emoční podpora rodiny, která bývá častým stimulem k pozitivní změně myšlení. Z tohoto důvodu přišla věznice Lingen s brilantním nápadem nazvaným *SKYPE – BESUCHE*. Principem jsou takzvané „návštěvy“ prostřednictvím komunikační technologie (Jůzl, 2015). Jedná se o pilotní projekt společnosti Skype, která poskytuje videotelefonní rozhovor mezi vězněnou osobou a její rodinou za využití stolního počítače a sluchátek. Vedení věznice rozhovor monitoruje pouze vizuálně prostřednictvím obrazovky. Počítač, ve kterém je nainstalovaný tento program, je vysoce zabezpečený IT expertem. Tato technologie značně ušetří peníze především sociálně slabším rodinám, které by cestovaly z daleka a musely by vynaložit vysoké náklady na jízdu do vězení a zpět (Preuss, 2015). Vězni

hodnotili toto řešení velice kladně a jsou vděční za to, že jim byl tímto způsobem kontakt s blízkými zprostředkován (Jůzl, 2015).

Švýcarský vězeňský systém lze přirovnat k německému. Věznice jsou kombinovány se zařízením pro výkon vazby, a to buď soudní, nebo vyšetřovací. Polovina věznic má kapacitu pro 12 osob ve vazbě a jedná se spíše o menší zařízení, která jsou vysoce diferencovaná a decentralizovaná. Švýcarská trestní politika se ve větší míře řídí pragmatickým přístupem, a proto lze říci, že neobsahuje pevnou teoretickou strukturu jako Německo (Nejedlý, 2013). Velký důraz je kladen na posuzování důležitosti práce a vzdělání pro reintegraci. Přerušování práce a následovné navrácení do společnosti je spjato s řadou obtíží, například se ztrátou motivace pracovat. Proto je umožněno, aby byla v některých individuálních případech poskytnuta privilegovaná forma uvěznění. Touto formou se myslí docházení trestance do vězení po pracovní době nebo o víkendech či svátcích. Pozitivem pro vězně je, že nepřijde o svůj výdělek a je mu omezena „pouze“ jeho svoboda ve volném čase (Hála, 2006).

V Rakousku jsou oproti tomu ve velké míře využívány probační služby, které vykonává soukromá organizace *Verein für Bewährungshilfe und Soziale Arbeit* neboli Asociace probačních a mediačních služeb. Soudy mohou nařídit probaci, čímž uložený trest odloží buď úplně, nebo částečně tím, že je jeho část převedena na dobu trvání probationě. Probační úředník má podezřelého pod dohledem až do konce trestního řízení (Kuchta, Válková, 2005).

Tyto německy mluvící země jsou inspirativním zdrojem pro české vězeňství, které ještě není na takové úrovni, ale pomalými krůčky již směřuje k pozitivním změnám. V České republice se začalo probouzet moderní vězeňství až po roce 1989, kdy padl totalitní režim. Vláda tehdejšího Československa se snažila vyrovnat vyspělejším západoevropským státům. Tato skutečnost se projevila novými demokratickými principy a změnou vězeňského systému. Ve věznicích se zvyšoval počet odborníků v oblasti psychologie a speciální pedagogiky, ale docházelo i k postupnému návratu Vězeňské duchovenské péče. K celkové změně ve vězeňství došlo v roce 1991, kdy byl položen teoretický základ v podobě *Koncepce českého vězeňství*. Při jeho sestavování Česká republika čerpala inspiraci ze zahraničních států. Takto vytvořenou koncepcí se

chtěla vyhnout omylům a případně zkrátit vývojové etapy o několik let. Dalo by se říci, že úspěšnost konceptu byla poloviční. Na jedné straně došlo k pozitivní změně zacházení s vězni, na straně druhé nedošlo k decentralizaci řízení a vytvoření materiálních podmínek pro řádnou správu vězeňství. Se vstupem České republiky do EU přišly další změny a vytvořila se *Koncepce rozvoje vězeňství do roku 2015*. Česká republika se stala státem otevřeným pro nové myšlenky, který usiluje o to, být rovnocenným partnerem dalších západoevropských zemí (*Koncepce rozvoje českého vězeňství 2015, 2005*).

Pro každého vězně ve výkonu trestu odnětí svobody v České republice se zpracovává takzvaný program zacházení (dříve resocializační program). Na vytváření tohoto programu se současně podílí psychologové, vychovatelé, sociální pracovníci a lékaři. Hlavním cílem je vytvoření předpokladů pro úspěšnou reintegraci (Sochůrek, 2007).

Mezi druhy programů zacházení, které jsou ve vězení k dispozici, patří:

- pracovní programy – osvojení dovedností a návyků;
- vzdělávací aktivity – dokončení školní docházky, vyučení, střední odborná škola nebo studium na vysoké škole;
- volnočasové aktivity – rozvoj kulturních, sportovních či jiných zájmů a zálib;
- terapeutické programy – speciální výchovné programy, získávání dovedností, které lze užít v praxi;
- sociálně právní poradenství;
- extramurální aktivity – vycházky či přerušování výkonu trestu.

Odsouzený má možnost vybrat si svůj program. Jestliže ho správa věznice považuje za vhodný, schválí jej. Pokud si vězeň nevybere ani jednu možnost, musí podstoupit alespoň minimální program stanovený vnitřním řádem věznice (Sochůrek, 2007).

Mezi priority vězeňského systému v České republice patří zaměstnávání vězňů a přímá práce s nimi (Čečrdle, 2010). Odsouzení mohou být zaměstnáni v provozu vězeňské služby a její vlastní výroby nebo mohou pracovat u soukromých subjektů. V České republice pracuje z celkového počtu 19 000 vězňů kolem 60 procent

odsouzených. Věznům je přiřazována práce podle jejich dosaženého vzdělání, zdravotního stavu, výše pohledávek a délky trestu. Dalším aspektem, významným pro zařazení vězně do zaměstnání, je posuzování osobnosti vězně a schopnosti přizpůsobit se konkrétním podmínkám na pracovišti. Ze mzdy, kterou si vězni vydělají, je odváděna daň, pojistné a zdravotní pojištění. Dále jsou ze mzdy hrazeny náklady na soudní řízení, exekuce, výkon vazby a další. Význam práce ve vězeňství není pouze materiální, umožňuje vězni také osvojit si pracovní návyky a lépe se inkludovat do společnosti po svém propuštění (Raszková, Hoferková, 2014). Druhou důležitou aktivitou v českém vězeňství je přímá práce s vězni. V roce 2009 vznikla studie, která se zaměřovala na integrační možnosti odsouzených po výkonu trestu. Ze studie vyplynulo, že přímá práce s odsouzeným, který jeví v průběhu trestu zájem o spolupráci se zaměstnanci věznice, má smysl a měla by se podporovat, a to především kvůli motivaci do nového života po výkonu trestu. Tato motivace je důležitým krokem pro úspěšnou reintegraci jedince do společnosti. Programy jsou zaměřeny na problémové oblasti vězňů s cílem změnit jejich hodnotový systém a priority. Lidé, kteří pracují s odsouzenými při vzdělávacích a výchovných aktivitách, se potýkají s administrativními překážkami, v důsledku čehož jim pak nezbyvá mnoho času na přímou práci s vězni. Otázkou pro pracovníky zabývající se koncepcí vězeňství v ČR zůstává, zda je opravdu nutné, aby zaměstnanci vězeňské služby, kteří pracují na znovuzачlenění vězňů do společnosti, strávili většinu pracovní doby u administrativní činnosti (Čečrdle, 2010).

V současnosti se pracuje na nové koncepci vězeňství inspirované skandinávskými státy. Cílem je větší rozhodovací pravomoc Vězeňské služby ČR při přerazování odsouzených do jednotlivých typů věznic a celková změna vnější diferenciaci. Realizaci této koncepce by se konečně dosáhlo decentralizace řízení, která by byla pro vězeňskou správu jistě přínosem (Ondrášek, 2015). Ze současných čtyř typů věznic by měly vzniknout dva a posléze jeden. Dosavadního rozdělení věznic na věznice s dohledem, dozorcem, ostrahou a zvýšenou ostrahou by se změnilo. Místo nich by vznikla pouze věznice a věznice s nejvyšší ostrahou. Ve věznici by byl dosavadní dohled, dozor a ostraha, ve druhé zmíněné pak zvýšená ostraha a doživotní vězení. Cílem návrhu je maximalizace vnější bezpečnosti a efektivnější (ekonomičtější) využití

kapacity věznic. Inspirací pro tuto změnu byly konkrétně tyto státy Švédsko, Norsko, Finsko a Dánsko (Prunerová, 2012). Koncepce se pomalými krůčky realizuje, například došlo k reorganizaci řízení vězeňské služby, a to včetně restrukturalizace generálního ředitelství. Rovněž se podařilo snížit počet zaměstnanců generálního ředitelství, a tím ušetřit v mzdových nákladech zhruba 12 milionů korun ročně (Ondrášek, 2015).

Vězeňství ve skandinávských zemích, které bylo inspirativním zdrojem pro novou koncepci vězeňství v ČR, je známo svojí humanitou. Severské státy se snaží uplatňovat v maximální míře Evropskou vězeňskou filosofii. Dalo by se spekulovat, zda tento humanitní přístup k vězňům není užíván na úkor bezpečnosti (Hála, 2014). Pracovníci švédských věznic jsou však přesvědčeni, že k dosažení bezpečnosti ve vězení nestačí jenom zdi, alarmy a kamery, ale také pravidla založená na dodržování soukromí vězňů a jejich zákonných práv. Soukromí je dodržováno, avšak je zapotřebí, aby byla vězeňská stráž stále nablízku. Pro řešení hrozeb násilí mezi vězni je důležité, aby byl vězeňský personál schopen přesně zhodnotit rizikovost daného vězně (Kriminalvården, 2015).

Celé skandinávské vězeňství funguje na třech principech:

- Princip normalizace – V rámci tohoto principu jsou vězni umisťováni do otevřených cel. Podmínky života ve vězení jsou velmi blízké standardu žití na svobodě.
- Princip otevřenosti – Vězeň má možnost komunikovat s extramurálním světem. Tím je myšlena skutečnost, že vězni mohou mít na celách telefony, jsou jim umožněny časté návštěvy, dovolené a propustky, rozumný sexuální život.
- Princip zodpovědnosti – Smyslem tohoto principu je přijetí odpovědnosti za svůj život. Vězni dostávají peníze, za které si kupují jídlo, sami si vaří a učí se hospodařit s penězi (Hála, 2014).

Těmito principy se věznice snaží připravit trestance na reálný život po propuštění a překonat falešný pocit stability. Ve skandinávských zemích je uvěznění až *ultima ratio* neboli poslední prostředek, jak působit na pachatele trestných činů. V tomto systému je využíváno spíše alternativních trestů, jakými jsou tresty peněžité a tresty

obecně prospěšných prací (Hála, 2006). Z tohoto důvodu ve Skandinávii není mnoho věznic, ale ty, které se zde nachází, se vyznačují nejvyšší kvalitou. Poměr počtu zaměstnanců a vězňů je 1:1, čímž se většina ostatních západoevropských zemí chlubit nemůže, protože poměr v těchto státech je 2:1 pro vězně. Reprezentativním příkladem věznice nejvyšší kvality je věznice s maximální ostrahou *Halden* v Norsku. Filosofii, kterou v Norsku uplatňují, lze vyjádřit těmito zásadami:

- Jediné právo, o které vězeň s nástupem do výkonu trestu přijde, je právo na svobodu. Ostatní práva musí být striktně dodržována jako u ostatních občanů.
- Důsledkem prvního principu je víra, že by pobyt ve vězení mohl být srovnatelný s extramurálním světem.

Tyto principy umožňují uvězněným ve věznici Halden přístup k pracovním, vzdělávacím, kulturním a rekreačním aktivitám. Věznice je dále vybavena knihovnou s nejnovějšími knižními tituly, v celách jsou LCD televize, k dispozici je plně vybavené fitness centrum a další možnosti vyžití. Celý vězeňský komplex stál 250 milionů dolarů. Zajímavým srovnáním může být systém budování věznic v Americe, kde by za cenu jedné haldenské cely postavili hned 20 cel. Heslem věznice, vypovídajícím o její filosofii, může být odpověď její zaměstnankyně na otázku, jak dlouhé tresty vězni většinou mají: „*My v Halden odsouzené netrestáme, ale dáváme jim zde možnost se zklidnit.*“ V Norsku je průměrná délka trestu kolem 6 měsíců. Norsko je stát vyznačující se nejnižším procentem páchané recidivy na světě (okolo 20 procent po třech letech). Na druhé straně je zde kardinální otázka nadměrného luxusu ve vězení. Je opravdu takový komfort nutný k tomu, aby se vězni resocializovali? Tuto odpověď přinese až čas, ale Norsko je plně přesvědčeno, že „normální“ prostředí ve vězení vrátí zpět do společnosti občana, který nebude zahořklý a kriminálně laděný (Porprino, 2014).

Dalším významným evropským státem v oblasti vězeňství je Velká Británie. U země, která dlouho lpěla na svých zastaralých předpisech, a to až z doby viktoriánské, nastal zlom roku 1990, v němž se jeho systém začal měnit. V dnešní době je tamní vězeňství plně v souladu s *Evropskými vězeňskými pravidly*. Anglické věznice jsou rozděleny do pěti kategorií, což umožňuje diferencované umístění vězňů podle

charakteru trestného činu, chování v předchozím výkonu trestu a také podle zapojení vězně do práce na sobě samém. Na rozdíl od českého vězeňského systému rozhoduje v Británii o zařazování a přeřazování vězňů v rámci celého systému vězeňská služba. Velký význam v britské koncepci vězeňství je kladen na vzdělání a profesní přípravu vězňů. Britští experti tvrdí, že je potřeba především pozitivního přístupu vězeňského personálu k vězňům, jednat s nimi takzvaně „fair play“, dozorcí by neměli dávat najevo svoji nadřazenost a měli by být schopni vězně vyslechnout. Je-li vězňovo přání legitimní, lze mu vyhovět (Sušánka, 2005).

Zásadní problém, se kterým se potýká Velká Británie, je neustálý růst vězeňské populace. V roce 2009 byla provedena studie u vězeňské populace (130 vybraných vězňů) za pomoci testu PACIO, jenž byl založen na rozhovorech. Cílem rozhovorů bylo motivování vězňů k většímu zapojení se do vězeňských aktivit, jako je například vzdělávání a práce ve vězeňských dílnách. Integrace vězňů do vzdělávacích programů může zvýšit jejich šanci na nalezení práce na svobodě, což je pro mnohé vězně obtížné, když nemají žádnou kvalifikaci. Tento test je považován za velmi spolehlivý prostředek při měření motivace pachatelů změnit své chování a funguje zároveň jako motivační prvek. Pro britské vězeňství by bylo určitě přínosné, kdyby se programy tohoto typu ujaly a začaly se aplikovat ve větším měřítku (Nekovářová, 2010).

Jako poslední zdroj inspirace jsem si vybral francouzské vězeňství. Ve francouzském systému je nejvíce využíván alternativní trest obecně prospěšných prací. Centra pro výkon obecně prospěšných prací spadají pod resort vězeňské správy. Úkolem pracovníků těchto center je integrované poradenství a v určitých případech doprovod. Za důležité je považováno uplatňování principu cirkulace, to znamená, že vězeň by měl být přemísťován mezi jednotlivými věznicemi. Tímto principem chce systém vymýtit vytváření nežádoucích skupin, které by mohly narušovat průběh uvěznění (Hála, 2006).

Práce a výchovné aktivity jsou konány na dobrovolné bázi. Práce a vzdělání probíhající mimo vězeňská zařízení jsou organizovány v rámci tzv. *semi – liberté*. Těchto center je ve Francii celkem 11 a jsou zcela oddělená od vězeňského zařízení. *Semi – liberté* je určeno pouze pro vězně odpykávající si nižší trest a vězně, kterým

končí dlouhodobý trest. Docházením do práce se vězni pomalu připravují na přechod do vnějšího světa. O postpenitenciární péči se starají probační soudci a místní vězeňská a probační služba. Služba je poskytována v závislosti na konkrétním případě a pomáhá bývalým vězňům najít ubytování nebo místo v centru specializované péče. Do určité míry může být trestancům poskytnuta i finanční pomoc, zvláště těm, kteří jsou čerstvě na svobodě. Pokud je třeba, je možné využít i pomoci psychologa (Mckee, 2003).

1.2 Mezinárodní vězeňské společenství a možnosti jeho působení v české společnosti

V této podkapitole popisují vznik, vývoj, současný stav a rozvoj mezinárodního vězeňského společenství (dále jen MVS) působícího na území České republiky. Vznik MVS v České republice se datuje rokem 2010 a od června 2011 se stal nedílnou součástí největšího křesťanského společenství *Prison Fellowship International* (dále jen PFI), jež je zainteresováno v oblasti vězeňství. Organizace působí celkem ve sto dvaceti pěti zemích světa, což je, podle mého názoru, úctyhodné číslo. PFI bylo založeno roku 1976 Charlesem W. Colsonem, který byl spojován s kauzou Watergate, kvůli níž sám skončil ve vězení. Jeho předchozím profesním působením byla poradenská činnost pro prezidenta USA Richarda Nixona. Během doby strávené ve vězení Colson zažil, jak víra promění člověka a probudí v něm to dobré, co je do té doby skryto. Colson byl pevně přesvědčen, že řešení kriminality se nachází především v duchovní oblasti, a to zejména v proměně myšlení (Prison Fellowship, 2012a). Skupiny vězňů bývají jednou z nejvíce opomíjených skupin ve společnosti. Jsou osamoceni, izolováni a společnost na ně hledí skrz prsty. Je samozřejmé, že si odpykávají trest za porušení zákona, ale je zapotřebí, aby se od nich lidé zcela nedistancovali. Vězni potřebují slyšet od druhého člověka, že se mohou změnit. Žijí v prostředí, kde je časté násilí, což jim nepomáhá k pozitivní změně myšlení. K tomu, aby mohla nastat nějaká změna, je velice důležitá pomoc zvenčí. Všichni dobrovolníci, kteří se angažují v tomto společenství, mají společný cíl a tím je úspěšná integrace vězňů do běžného života (Prison Fellowship

International, 2015). Veřejnost často dává věznicím za vinu skutečnost, že se vězňi vracejí zpět do starých kolejí a začínají opětovně páchat trestné činy. Svůj podíl na této recidivě však může nést rodina, působení společnosti a další aspekty, které ovlivňují lidskou osobnost (Hanuš, 2005). MVS nabízí pomoc a službu osobám ve vězení, jejich rodinám, propuštěným z výkonu trestu a obětem trestných činů. Cílem je snižování rizika recidivního chování, resocializace osob s trestní minulostí, uzdravení obětí, pomoc rodinám a navazování dobré spolupráce mezi dobrovolníky a zaměstnanci věznic (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015a). Společenství má jednu nespornou výhodu a tou je čerpání zkušeností z již osvědčených programů, které byly realizovány v rámci PFI. Společenství se tak vyhnulo činností typu „pokus a omyl“ a čerpalo inspiraci z projektů, které byly ve světě již vyzkoušené. Sdružení se řídí pravidly typickými pro neziskové organizace (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2011). MVS je křesťanské sociální mezidenominační hnutí. Sdružuje všechny křesťany z různých prostředí a vytváří širokou křesťanskou základnu. Společenství je registrováno jako zapsaný spolek (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015a). Dle povinností vyplývajících z nového občanského zákoníku musí být ve stanovách spolku jasně vymezeno, jaký je účel a předmět jeho vedlejší hospodářské činnosti (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Účelem MVS je pomáhat lidem, kteří vykonávají trest odnětí svobody, propuštěným vězňům, obětem zločinu a jejich rodinám s cílem naplnění jejich biopsychosociálních a duchovních potřeb. Dalším účelem je motivovat tyto osoby v uplatňování křesťanských principů. Cílem spolku je zejména povzbuzování věřících a pomoc výše uvedeným ve spolupráci se zaměstnanci Vězeňské služby ČR a kaplany Vězeňské duchovenské služby. Z důvodu velké finanční nákladovosti hlavní činnosti je třeba vykonávat i hospodářské a jiné vedlejší výdělečné činnosti. Zisk z těchto aktivit jde na podporu hlavních činností a úhradu nákladů na vlastní správu. Touto úhradou je myšlena publikační činnost, pořádání konferencí, kurzů a koncertů (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015). Nejvyšším orgánem MVS je členská schůze. Zákonnou zodpovědnost za organizaci nese tříčlenná rada, jež se volí na dvouleté období. Členství v radě může být buďto řádné, nebo čestné. Zdrojem majetku jsou dary fyzických či právnických osob, dary ze zahraničí pro

konkrétní programy, projekty, granty a dotace. Sídlo společenství se nachází na adrese Praha 2, Vinohrady (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2011). Organizace je závislá především na práci, kterou vykonávají dobrovolníci. Ti jsou rozděleni do regionálních týmů, vedených vedoucími skupin (Prison Fellowship, 2012a). Dobrovolníkem MVS může být pouze osoba, která si prošla školením, jež tato organizace připravuje. Délka celého školení je tři měsíce, přednášky jsou pořádány vždy dvě za jeden měsíc (Prison Fellowship, 2012d).

Hlavním cílem všech dobrovolníků angažovaných ve vězeňství je budování mostů mezi vězněm a extramurálním světem. Dobrovolník se stává osobou blízkou, se kterou může vězeň komunikovat. Dobrovolnická práce je vykonávána zcela zdarma a motivem pro výkon této činnosti je vytváření dyadických vztahů důvěry mezi občany. Základem pro práci dobrovolníků jsou *Evropská doporučení pro angažování se dobrovolníků ve vězeňství*. Všichni, kteří vykonávají tuto zásluhou činnost, by měli vycházet z vnitřních motivů a vlastní vůle, bez nároků na odměnu, v určitém organizačním rámci, s cílem věnovat se druhé osobě, a být tak přínosem nejen pro ni, ale pro celou společnost. Dobrovolníci by se měli snažit v co nejvyšší míře reprezentovat široké spektrum společnosti. Koordinátor, který má zodpovědnost za práci dobrovolníků, by měl zjistit v osobním rozhovoru, co je jejich vnitřním motivem. Na základě rozhovoru by měl rozhodnout, zda je daná osoba způsobilá vykonávat práci dobrovolníka (Krell, 2014). Rada Evropy vydala také doporučení, v němž se zmiňuje, že činnost dobrovolníků u vězeňské populace je společensky prospěšná. Cílem těchto dobrovolníků je pomáhat personálu při resocializaci vězňů (Jůzl, 2012). V České republice se působení spolků, náboženských společností a nevládních neziskových organizací ve vězení řídí dle zákona o výkonu trestu odnětí svobody v paragrafu 43. Zástupci organizací by se měli snažit po dobu výkonu trestu udržovat s odsouzenými osobní vztahy, zajímat se, jak se mají, a do jisté míry se snažit vytvářet podmínky, které budou vést vězně k jeho samostatnosti po výkonu trestu (Zákon č. 169/1999Sb, o výkonu trestu odnětí svobody). Neziskové organizace ve věznicích mají veliký potenciál, a to ve dvou rovinách. Jednak sdružují odborníky v oboru sociální práce, psychologie či jiných oborů, kteří mohou poskytnout kvalifikované služby, na straně druhé je veliký potenciál v dobrovolné

službě. V tomto případě by se dalo mluvit o občanské pomoci neboli dobrovolnictví. Hlavní výhodou dobrovolnictví je jeho finanční nenáročnost. Jistou inspirací by mohla být práce nizozemských dobrovolníků, která pojímá 60 % poskytovaných sociálních služeb ve vězení. V tamních věznicích se sociálně zdraví jedinci snaží budovat komunikační dovednosti, zdravé sociální vazby a další dovednosti. Kontakty s vězni probíhají různou formou. Například prostřednictvím skupinových setkání na určité téma, v rámci kterých je možné pomáhat, informovat a vzdělávat uvězněné, dále prostřednictvím korespondence mezi dobrovolníkem a vězněm. Touto činností se vězni učí správně vyjadřovat, zvládat gramatiku a je také velmi důležitá pro duševní rozvoj. Důraz je kladen na extramurální aktivity, které mají jedince připravit na život po výkonu trestu. Do jisté míry se v České republice realizuje mnoho projektů tohoto typu, a to také díky programům vytvořeným MVS (Kurdíková, 2010).

Výše zmíněné informace a pravidla MVS plně respektuje a inspiruje se jimi. Navíc se snaží, aby všichni dobrovolníci MVS byli nábožensky tolerantní. Členové pocházejí z různých sociálních, církevních a politických prostředí. Nesnaží se obrátit někoho na svoji víru, ale snaží se šířit dobro v rámci Apoštolského vyznání (Prison Fellowship, 2012c), jež zní:

„Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Ponciem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest; sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živé i mrtvé. Věřím v Ducha Svatého, svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a život věčný“ (Pumrová, 2010).

Projekty a programy, které MVS a PFI organizuje, jsou založeny na myšlence *restorativní justice*, proto považují za důležité nejprve objasnit samotný význam a uvést, na jakých principech funguje. Co se týče samotného pojmu *restorativní justice*, lze ho z anglického jazyka přeložit jako *obnovení* či *navrácení do původního stavu*. Jedná se o takový koncept zacházení, který se značně odlišuje od klasické *retributivní* trestající justice. Celá koncepce vychází z názoru, že současná trestní politika není adekvátní reakcí společnosti na růst kriminality a nevede k ochraně společnosti a jedince. Dle

Karabce „Restorativní justici lze chápat jako soubor postulátů, cílů a metod, které charakterizují určitý přístup k řešení problematiky zločinnosti. Jde o takové pojetí trestní justice, ve kterém jsou hojně zastoupeny prvky zdůrazňující práva oběti a jejich ochranu, mimosoudní projednávání trestních věcí aj.“ (Karabec, 2003, 8s.). Restorativní justice je založena na několika principech a hodnotách:

- **Respekt** – Je kladen důraz, aby byl projeven obětem a dalším postiženým osobám, ale i pachateli.
- **Odpovědnost** – Pachatel je odpovědný za spáchanou újmu a restorativní proces usiluje o obnovení narušených vztahů.
- **Dialog** – Programy a techniky jsou založeny na dialogu mezi stranami konfliktu. Tím je myšlen dialog s oběťmi, pachatelem a dalšími dotčenými osobami.
- **Participace** – Důležité je aktivní zapojení všech účastníků trestného činu. Řešení celé události by mělo být v rukou těch, kterých se týká.
- **Dobrovolnost** – Aktivní zapojení do restorativního dialogu by mělo být založeno vždy na dobrovolnosti. Žádný účastník trestného činu nesmí být nucen k povinné participaci (Štern, et al. 2010).

Konkrétně v projektu *Building bridges*, který MVS organizoval, je kladen velký důraz na restorativní dialog mezi vězněm a obětí trestného činu. Zločin je možné chápat jako ohrožující chování, jež vyžaduje zákonnou odpověď. V důsledku trestného činu nesou oběti fyzické, psychické, finanční a společenské následky. Některé z těchto traumat je možné řešit pomocí dialogu mezi obětí a pachatelem (Kabátová, 2015). Při restorativním dialogu se pachatelé a oběti zločinu osobně setkávají v rámci moderované diskuze o škodě, kterou způsobuje zločin (Johnstone, Klaassenová, 2015). V rámci intenzivního programu se ve věznicích setkávají pachatelé a oběti nesouvisejících trestných činů. Oběti mají možnost setkat se s pachateli a pomoci jim pochopit, jaký dopad má trestná činnost na oběti. Pachatelé tak můžou změnit pohled na své jednání v minulosti a zamyslet se nad tím, jakou roli v jejich životech hrají hodnoty, jako úcta, vcítění a zodpovědnost. Mohou rovněž nabídnout symbolickou omluvu a odškodnění (Kabátová, 2015). Všechna setkání v rámci projektu *Building bridges* mají tyto povinné znaky:

- Oběti a pachatelé se setkávají, aby diskutovali o dopadu trestného činu a vyprávěli ostatním svůj příběh.
- Účastníci diskutují o dopadu trestného činu, zodpovědnosti, vyznání viny, pokání a usmíření.
- Lidé se učí převážně pomocí řízené skupinové diskuze, v níž jsou účastníci povzbuzováni k aktivní účasti.
- Účastníci z řad vězňů jsou povzbuzováni k tomu, aby ke konci programu provedli symbolický čin náhrady či odškodnění.
- Program končí veřejnou oslavou, během níž účastníci dávají zpětnou vazbu (Johnstone, Klaassenová, 2015).

Klíčovým cílem restorativního dialogu je situace, ve které pachatel a oběť dojdou ke společnému porozumění škodě způsobené trestným činem. Taktéž se mohou domluvit na tom, jak by pachatel mohl škodu nejlépe napravit. Každý program je veden facilitátorem, kterému pomáhá jeden či více asistentů. Úlohou facilitátorů v těchto setkáních je povzbuzování k otevřené diskuzi a zajištění bezpečného prostředí. Asistenti pomáhají ve skupině, jak je zapotřebí (Mezinárodní vězeňské společenství., 2015a). Projekt Building Bridges se vyvinul z projektu *Zacheův strom*. Rozdíl mezi projektem *Zacheův strom* a Building Bridges je především v tom, že druhý zmíněný se více zaměřuje na aktivní účast a potřeby obětí. Primární snahou je nastartování ozdravujícího procesu skrz restorativní dialog mezi pachatelem a obětí trestného činu. Dříve se projekt zaměřoval spíše na snížení trestné činnosti ze strany pachatelů (Kabátová, 2015). O úspěšné realizaci tohoto projektu v České republice dále v podkapitole 1.3.

Dobrovolníci MVS mají široké spektrum uplatnění. Jedním ze zaměření, které si mohou zvolit, je program *Příprava vězňů na propuštění a následná péče o ně*. Náplní této činnosti je docházení do věznic v takzvaných vězeňských týmech. Vše probíhá formou skupinové terapie mezi dvěma či více mentory a jedním vězněm (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2012). Cílem projektu je zařazení odsouzených zpět do společnosti, snížení rizika dalšího recidivního chování na svobodě, pomoc v narovnání narušených vztahů mezi vězněm a jeho rodinou, minimalizace důsledků prizonizace a pomoc při hledání zaměstnání či ubytování (Hodná, 2015). Aby

mohlo být dosaženo těchto cílů, musí se týmy dobrovolníků pečlivě připravovat na každé setkání. To znamená, že je nutné vědět, za co je vězněná osoba ve výkonu trestu. Ke každé vězněné osobě se musí přistupovat individuálně. Setkání s vězněm musí být projednáno jak s vězněnou osobou, tak hlavně s vedením věznice. Není přesně stanovené dogma, jak by takové setkání mělo vypadat, existují však zásady, které by měly být pomocnou „berličkou“:

- Při práci by se měli jednotliví dobrovolníci střídat při mluvení či jiné aktivitě, kterou vykonávají (zpívání, četba, modlitba).
- Dobrovolníci nevykonávají duchovní službu ve vězení, to mají na starosti místní kaplani. Duchovní služba je vykonávána až mimo vězení (Prison Fellowship, 2012c).

Druhou částí programu je následná péče o vězně. Jakmile jsou vězni propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody, mají problém při vstupu na pracovní trh. Kvůli svému záznamu v trestním rejstříku si nemohou najít práci. Zaměstnavatelé často odmítají zaměstnat někoho, kdo si prošel vězením (Bushway, 2007). Pokud daná osoba nemá rodinu, není snadné nalézt ihned po propuštění ubytování či mít k dispozici jídlo. Mnoho vězňů se proto propuštění obává. Na dávky hmotné nouze mohou lidé čekat až dva měsíce, svazky s rodinou a přáteli jsou většinou poškozené a dysfunkční (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015a). Právě z těchto důvodů čekají na propuštěnou osobu před věznicí mentoři, kteří ji odvezou do místa trvalého či náhradního bydliště a formou individuálního mentoringu zajistí pomoc zejména v prvních měsících po propuštění (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2013). Hlavní myšlenkou této činnosti není pouze hmotné zabezpečení po propuštění, ale především transformace člověka, který změní pohled na svět a bude se snažit odloučit od své kriminální minulosti (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2014).

Dalším místem, kde MVS působí a kam dochází dobrovolníci, jsou rodiny vězňů, které se mohou cítit odloučeny od společnosti (Prison Fellowship, 2012c). Rodiny bývají často stigmatizovány a společnost na ně hledí jako na lidi se zápornými vlastnostmi, jež je činí nedostatečnými vůči společnosti. Rodiny často řeší dilema, zda

se mohou podělit s příbuznými či známými o fakt, že se člen rodiny nachází ve výkonu trestu (Mařádek, 2005). Dobrovolníci, kteří spolupracují s rodinami, jednají na základě Jakuba 1,27: „*pamatujte na vdovy a sirotky v jejich soužití*“. Snaží se být pozornými posluchači a empatickými partnery při rozhovoru, zároveň jsou vázáni mlčenlivostí, takže se rodiny nemusí bát, že by se o jejich situaci někdo dozvěděl. Dobrovolníci se rovněž snaží pomáhat s každodenními záležitostmi (mytí nádobí, úklid, hlídání dětí v době, kdy jsou rodinní příslušníci na návštěvě vězně). V případě, že mají členové rodiny zájem o návštěvu církve, snaží se jim dobrovolníci vytvořit takové prostředí, ve kterém by se cítili jako doma (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015c).

Společenství také nezapomíná na „neviditelné“ oběti zločinu, kterými jsou děti. Děti jsou často stigmatizovány a prožívají velký sociální propad rodiny, když je jeden z rodičů ve výkonu trestu (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015c). MVS vytvořilo projekt *Andělský strom*, který se snaží pomoci zhojit vztahy mezi vězněm a jeho rodinou. V projektu jde o zasílání dáreků dětem, jejichž rodiče jsou ve výkonu trestu odnětí svobody. Projekt vznikl především proto, že je u těchto dětí statisticky prokázáno mnohem větší riziko páchání trestného činu v budoucnosti. Velmi často se stává, že se dítě dostává do destruktivních vztahů, které se v budoucím životě projevují v jeho nesociálním chování (Toužimská, 2015).

Ve chvíli, kdy se jeden z rodičů ocitne ve výkonu trestu odnětí svobody, strádá nejen vězeň, ale také rodina a především děti. Odloučení od rodiče totiž často nemohou pochopit a ani se s ním smířit (Kabátová et al., v tisku). Program *Andělský strom* je úspěšný především z důvodu poskytnutí tolik potřebného pochopení a pomoci v období, kdy se dítě může cítit osamoceno. Daná pomoc je dvojího charakteru. Na prvním místě jde o pomoc sociální, a to proto, že v rodině, v níž chybí jeden z rodičů, je velmi častým jevem nedostatek finančních prostředků. Není výjimkou, že dárek odeslaný MVS je jediným, které dítě pod stromeček dostane. Do projektu jsou zařazovány pouze sociálně nejslabší rodiny. Druhá stránka problému je společenská. Jestliže je jeden z rodičů odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, dochází ke stigmatizaci nejen jeho samotného, ale také rodiny, jež bývá označována za špatnou, a společnost ji nepřijímá jako sobě rovnou. Děti bývají ve škole terčem posměchu a těžko si budují dobré sociální

vztahy s okolím. Kombinace těchto dvou problémů je obzvláště náročná a pro některé děti jsou takové situace nezvladatelné. Společenství je přesvědčeno, že projekt může fungovat jako určitá forma prevence před pácháním trestné činnosti. Pokud by se s těmito dětmi nepracovalo, mohlo by dojít k situaci, v níž by se staly apatickými vůči okolnímu prostředí a samy páchaly trestnou činností. Organizace se snaží vytvořit v dětech pozitivní vztah ke společnosti, do níž se začleňují (Toužimská, 2015). Je obvyklé, že k dárku posílanému dítěti se přibalí dopis od vězněného rodiče, v němž dítěti sděluje, jak mu chybí a jak moc ho má rád. Dítě následně začíná na svého rodiče pohlížet pozitivně, což může vést ke zpevnění rodinných vztahů. Rovněž je potřeba zmínit skutečnost, že odsouzený rodič si ve chvíli, kdy dítě obdrží dárek, necítí být pouhým břemenem. Rodina si je vědoma, že si dárek nemohl dovolit, ale váží si jeho snahy (Prison Fellowship, 2012c).

Záslužnou oblastí, v níž MVS dále působí, je korespondence a zasílání nárokových balíčků vězňům. Korespondenci mohou vést pouze dobrovolníci, kteří mají doporučení od své církve (Prison Fellowship, 2012c). Každý, kdo posílá dopis do vězení, musí počítat s faktem, že korespondence bude kontrolována vězeňskou službou. Ze zákona o výkonu trestu odnětí svobody dle paragrafu 17 má věznice pravomoc seznámit se s obsahem zasílaných písemností, a pakliže by pojala podezření, že by mohl být na základě korespondence spáchán trestný čin, předá vše orgánům činným v trestním řízení (Zákon č. 169/1999Sb, o výkonu trestu odnětí svobody). V případě porušení předpisů by mohlo dojít ke zrušení veškerých výhod, které organizace poskytuje. Dopisování s vězni může být pro mnohé dobrovolníky prvním krokem, jak navázat kontakt s vězeňskou komunitou. Pro mnohé z nich je obtížné být okamžitě v osobním kontaktu s vězněnou osobou, a proto organizace doporučuje korespondenci jako první krůček ke spolupráci. Při dopisování dochází často ze strany vězně k žádosti o balíček, ať už s oblečením, které bude potřebovat po propuštění z vězení, či s hygienickými potřebami a potravinami. MVS nešíří naivně svoji pomoc a vždy se informuje u vedení věznice, do jaké míry je žádost oprávněná. MVS pravidelně školí dobrovolníky z církví o způsobech dopisování a zachovávání soukromí při psaní (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společenství, 2013). Nosnou ideou tohoto projektu je pomoc

osamocným vězňům, kteří nedostávají žádnou korespondenci. Pro takové osoby může být velmi frustrující, když vidí ostatní vězně dostávat dopisy, přičemž oni zůstávají bez povšimnutí. Toto dopisování může být prvním stimulem ke změně jejich recidivního chování (Prison Fellowship, 2012c).

MVS dále pomáhá i v odborném školení církví a učí je, jak by měly jednat s bývalými odsouzenými. Společenství se snaží budovat zázemí v církvích pro osoby po výkonu trestu (Prison Fellowship, 2012c). Všeobecně lze říci, že o propuštěného člověka by se měla spíše starat instituce než jedinec. Člověk, který se snaží vše vyřešit jen svými silami, se často vrátí do společnosti lidí, kteří ho do vězení dostali (Opatrný, 2014). Proškolení jedinci z církví se snaží pomoci bývalým vězňům v přizpůsobování se životu na svobodě formou podpory při hledání ubytování a zaměstnání. O jednoho propuštěného se většinou starají dva mentoři. Hlavním důvodem působení dvou mentorů je obrana před možnou manipulací nebo vydíráním ze strany vězňů. Mentoři s odsouzeným prožívají nejbližší dobu po propuštění nebo za ním již předtím dojíždějí do věznice (Prison Fellowship, 2012c). Činnost mentorů má do jisté míry prvky pastorační péče. Snaží se respektovat každého jedince a přistupují k němu z pozice věřících křesťanů, doprovází ho v jeho utrpení a pomáhají mu zvládnout jeho životní situaci (Opatrný, 2014). Nelze striktně předpokládat, že solidní jednání dobrovolníků okamžitě vyvolá adekvátní postoje u bývalých vězňů. Propuštěnému je pouze nabídnuta možnost vstupu do křesťanského prostředí, pakliže by se bál nebo by mu to bylo jakkoli nepříjemné, není nucen nikam vstoupit. Přátelství je možné utužovat nejen v křesťanských komunitách, ale i na jiných místech, která propuštění považují za příjemná. Mentoři mohou pořádat různé výlety, obědy a další akce. Svoji víru neskrývají, ale ponechávají lidem svobodu vybrat si sami. Často se stává, že propuštěný se musí nejdříve „uzdravit“ ze svých bývalých kriminálních zkušeností. Mentoři se snaží jednat v zájmu druhého, což může být pro mnohé propuštěné nepochopitelné. Avšak ti, kteří „prozřeli“, se většinou stávají součástí společenství. V případě, že by propuštěný vězeň nějakého člena vydíral, je možné to oznámit policii. Křesťanství totiž v žádném případě neznamená naivitu (Prison Fellowship, 2012c).

MVS pomáhá nejen vězňům, ale také lidem, proti nimž byl spáchán trestný skutek. Poškození mají často problém navrátit se zpět do běžného života, jelikož se s činem, který na nich byl spáchán, těžce smiřují (Prison Fellowship, 2012b). Obecně lze říci, že se dopad trestného činu na oběť může různit. Je to dáno především rozdíly mezi charaktery jednotlivých trestných činů, ale i odlišnými osobnostmi poškozených. V některých případech můžou být následky velmi intenzivní, přičemž si jich u člověka všimne i laická veřejnost. Na straně druhé jsou lidé, u nichž není zpozorovatelná žádná změna ve vzorci chování. Pro oběť je důležité, aby se jí dostalo podpory nejbližšího okolí, neboť může pozitivně ovlivnit její návrat do všedního života. Při komunikaci s obětí by neměla být ignorována skutečnost, že na ní byl spáchán trestný čin. Tato strategie by mohla značně narušit přirozené mechanismy vyrovnávání se s traumatem. Zpravidla oběť prochází třemi fázemi prožívání újmy:

- **Fáze šoku** – Tato fáze nastává ihned po spáchání trestného činu. Projevuje se buď velkými emocemi, které se prolínají do vnějšího projevu oběti, nebo kontrolovaným vzorcem chování, při němž jsou emoce zablokovány a neodrážejí se v chování jedince.
- **Fáze adaptace** – V této fázi dochází k dvěma protichůdným syndromům, a to k *intrusi* a *vyhýbání se*. Intruse zahrnuje znovuprožívání trestného činu v hlavě a „pojistku“, která prožívání vypne, když je osoba emočně vypjatá. Druhý syndrom má za následek to, že se osoba uzavírá do sebe a nechce o trestném činu slyšet. Důsledkem tohoto syndromu jsou časté výkyvy nálad.
- **Fáze zhojení** – V této fázi jedinec dochází k finálnímu zpracování traumatu. Lze říci, že v této fázi se oběť po psychické stránce reorganizuje. Mělo by být dosaženo toho, že se dezintegrovaná a otřesená osobnost znovu integruje do společnosti. Oběť nezapomíná na újmu, která na ní byla spáchána, ale ve své podstatě se snaží s touto újmou srovnat a žít dál.

Je zapotřebí zmínit, že ne všichni procházejí všemi třemi fázemi. Jsou jedinci, kteří se dostávají ihned do fáze zhojení, avšak jsou i tací, kteří se mohou znovu vracet do již

překonaných fází. Snahou společenství je, aby se člověk dostal do fáze zhojení, v níž se vnitřně srovná s tím, co na něm bylo spácháno. Těmto osobám značně pomáhá, když slyší příběhy od ostatních, necítí se pak osamoceni ve svých problémech. Sdílením strastí značně ulevují svému vnitřnímu napětí a dochází k jejich uzdravení (Čírtková, 2007). Pro tuto skupinu osob byl vytvořen klub zvaný *Studna*. Zde se schází lidé, jimž bylo ublíženo a snaží se s tím vyrovnat (Prison Fellowship, 2012b).

1.3 Příklady dobré praxe

V této části práce popisují projekty a programy, které jsem teoreticky nastínil v podkapitole 1.2. Zmiňuji se zde o jejich úspěšné realizaci na území České republiky. Jedním z těchto programů je *Andělský strom*, který je zaměřen na pomoc rodinám, a to zejména dětem, které mají rodiče ve výkonu trestu (Toužimská, 2015). Nejsou zpracovány žádné statistiky, kolik dětí v České republice má své rodiče ve vězení, avšak v roce 2015 bylo ve výkonu trestu 19 000 osob, tudíž lze odhadnout, že těchto dětí může být až 40 000² (Dvořáčková, 2015). Celá myšlenka projektu spočívá v tom, že dobrovolníci nakoupí dárky a pošlou je dětem včetně ručně psaného dopisu od jejich rodičů. Také je možnost, aby dobrovolník donesl dárek přímo do rodiny nebo uspořádal besídku pro děti odsouzených. Nejčastější formou je však posílání dáreků do rodin (Kabátová et al., v tisku). Projekt byl poprvé realizován v roce 2011 a zapojilo se do něj 6 z 36 českých vězení. Dárky v celkové hodnotě 60 000 Kč bylo obdarováno 178 dětí. Vše proběhlo bez jakékoliv dotace či grantu. Do programu se zapojilo velké množství jednotlivců, zejména Církev bratrská a luteránská. Vězni byli vybráni na základě toho, jak se v průběhu výkonu trestu snažili zachovat rodinné vazby s dítětem. Věznice posléze předaly jména a adresy dětí MVS, která následně zkontaktovala dobrovolníky s informací, v jaké cenové relaci mají dárek koupit a kam ho zaslat. Dobrovolníci pak

² Podle statistik v jiných zemích EU, kde na jednoho vězně připadá zhruba 2,1 dítěte (Dvořáčková, 2015).

daný dárek poslali společně s osobním dopisem od rodiče (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společnosti, 2011).

O tento program je rok od roku větší zájem. V prosinci 2012 se do projektu zapojilo již 12 věznic a dárkem bylo obdarováno více než 300 rodin (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společnosti, 2012). O rok později 333 rodin (Výroční zpráva. Mezinárodní vězeňské společnosti, 2013). V roce 2014 se na tento projekt obrátilo celkem 245 vězňů. Odsouzení požádali o dárky pro 417 dětí a napsali 417 dopisů, ve kterých svým dětem vyjádřili lásku. Celkově dárky vyšly na 160 000 Kč. Nyní program běží již pátým rokem a je do něj zapojeno 19 věznic. Během posledních pěti let je vidět vzrůstající zájem o tento projekt, a to jak ze strany odsouzených, tak ze strany věznic. Závěrem uvádím ohlas jedné z odsouzených matek z ženské věznice Světlá nad Sázavou. „*Moc děkuji za tento projekt. Můj syn Petrásek mě ihned kontaktoval a měl velikou radost, že se mu splnilo jeho vánoční přání, ve které již nedoufal. Chtěla bych moc poděkovat, že pomáháte lidem, kteří jsou v nelehké situaci*“ (Kabátová et al., v tisku).

Za další zdárný program lze považovat projekt *Příprava vězňů na propuštění a následná péče o ně*, který jsem již teoreticky nastínil v kapitole 1.2. Celý tento koncept byl nejdříve aplikován v ženské věznici Světlá nad Sázavou v roce 2011, a proto je v projektu začleněno mnohem více žen než mužů, kteří do něj byli zapojeni až v roce 2014. V programu je momentálně kolem 90 odsouzených, a to především z již zmíněné věznice ve Světlé nad Sázavou. Je nutné zmínit, že během 4 let, co tento program běží, jím prošlo několik desítek lidí (Hodná, 2015). MVS má písemnou dohodu, že může vykonávat tuto činnost se třemi věznicemi, a to konkrétně s věznicí Jiřice, vazební věznicí Praha Pankrác a s věznicí Světlá nad Sázavou. U každé věznice je vypracovaný individuální plán, jak připravit vězně na propuštění. Plán zahrnuje i prvky restorativní justice. Snaží se u vězně vyvolat trivium svědomí, viny a pokání za spáchaný trestný čin. Do skupinové terapie jsou zařazováni vězni na dobu jednoho roku až dvou let. Výjimečně je doba kratší, minimálně tři až šest měsíců před propuštěním z vězení (Výroční zpráva Mezinárodní vězeňské společnosti, 2014). Projekt prokázal úspěch v pomoci propuštěným reintegrovat se zpět do společnosti. Ze 150 odsouzených

se v pilotním programu vrátilo zpět do vězení pouze několik. Celostátně je počet recidiv 70 %, to znamená, že 7 z 10 odsouzených se vrací zpět. Proto by bylo dobré programy tohoto typu rozšířit a snížit tak celkovou páchanou recidivu (Mezinárodní vězeňské společenství, 2015a).

Jako poslední ukázkou dobré praxe jsem si ponechal projekt *Building bridges*, jenž probíhal v roce 2015 v sedmi evropských zemích participujících v PFI. Jak jsem již zmínil v kapitole 1.2, celý projekt stojí na myšlence restorativní justice. Jedná se o evropský projekt, který si klade za cíl vytvoření mostů mezi pachateli a oběťmi trestných činů. Projekt začal v roce 2014 a skončil koncem roku 2015 schůzkou v Římě, kde došlo ke zhodnocení úspěšnosti projektu odborníky participujícími ve vězeňství a k sepsání manuálu, jak by tato setkávání měla vypadat. Projekt byl celé dva roky dokumentován výzkumnými centry Univerzitou Hull z Anglie a Makam Research z Rakouska. V projektu bylo posuzováno, jak jsou věznice otevřené novým projektům a jak je přijímají jakožto nástroj ke snížení recidivy ve společnosti. Výsledky výzkumu budou zveřejněny v roce 2016 (Prison Fellowship, 2012e).

Projekt byl podpořen financemi Evropské unie. V České republice byl zahájen 24. srpna 2015 a ukončen 21. září 2015 ve věznici Vinařice. Konal se v celkové délce 5 týdnů a byl zde veden restorativní dialog mezi vzájemně nesouvisejícími pachateli a poškozenými. Do projektu bylo vybráno 6 pachatelů, 6 poškozených, 2 terapeuti a 3 facilitátoři, kteří moderovali dialogy, přičemž vše proběhlo v harmonické a bezpečné atmosféře. Byly zde odvyprávěny velmi emotivní příběhy, které pomohly jak obětem, tak i vězňům pochopit zločin z obou stran. Obě strany projekt hodnotily velice kladně a považují ho za nesmírně pozitivní zkušenost. Celý projekt byl zakončen tím, že pachatelé a oběti napsali dopisy. Oběti napsaly dopisy, které směřovaly k jejich vlastním pachatelům. Je potřeba zmínit, že dané dopisy se nedesílaly. Oběti v dopisech vyjádřily lítost nad spáchaným trestným činem, ale nakonec také odpuštění, které pomáhá lidem k jejich uzdravení a snížení strachu. Pachatelé se ve svých dopisech omluvili lidem, které poškodili a změnili jim tím životy (Kabátová, 2015). Podruhé projekt probíhal od 7. října do 4. listopadu 2015 v ženské věznici Velké Přílepy. Ve věznicích se setkala šestice pachatelek se stejným počtem obětí (dvěma muži, čtyřmi

ženami), kteří se stali oběťmi trestné činnosti. Jeden muž bohužel kvůli pracovnímu vytížení projekt nedokončil. O program byl v ženském vězení veliký zájem. Ženy byly vybrány do programu pracovníky MVS, pedagogy a vedením věznice Velké Přílepy. Rozhovory byly stavěny na příkladech biblických příběhů. Nejčastějším příběhem, který se stával námětem pro debatu, byl Zacheův strom. Zacheus byl podle Nového zákona římským celníkem, jenž vybíral peníze od svých židovských spoluobyvatel. Zacheus si bral více, než měl, a dával si je na stranu pro svoje potřeby. Prozřel až po rozhovoru s Bohem. V té chvíli si uvědomil, že život, který do té doby vedl, nebyl správný a rozdal čtyřnásobek toho, co si sám nakradl. Na konci sezení se přečetly dopisy, které pachatelky směřovaly ke svým obětem. Přítomné oběti zase naopak přečetly svoje dopisy, jež byly věnovány pachatelům. Tyto silné momenty byly zakončeny předáním dárků, které si pachatelky pro oběti připravily (Vězeňská služba České republiky, 2012).

Na závěr připojuji krátkou kazuistiku o jedné z poškozených, která si tímto projektem prošla. Jednou z účastnic byla paní Renata, oběť trestného činu, kterou požádala o zapojení již stávající členka projektu. Nejdříve nevěděla, co by od takového projektu mohla očekávat, nikdy v životě ve vězení nebyla a vše pro ni bylo novou zkušeností. Jela tam sama s pocitem, že by snad mohla někomu pomoci. První setkání s vězeňkyněmi z věznice Velké Přílepy bylo trochu napjaté. Odsouzené ženy se potýkaly s nervozitou, která pramenila ze strachu, že by je ostatní poškození mohli soudit. V průběhu setkání byla ze strany odsouzených žen cítit pokora. Samy věděly, že jejich dřívější jednání bylo protizákonné, a byly smířené s trestem, který jim byl uložen. Svého trestného činu hluboce litovaly, a to především proto, že mnoho žen s nástupem do výkonu trestu ztratilo kontakt s rodinou. Paní Renata setkání hodnotila velice kladně a sama přiznala, že mělo velký vliv i na ni samotnou (Pražanová, 2015).

2. Cíl práce a výzkumné otázky

V práci si kladu za cíl objasnit a pojmenovat problémy, které mají vliv na rozvíjení organizace Mezinárodní vězeňské společnosti, a snažím se předložit taková optimalizační doporučení, která by naopak pomohla organizaci rozvíjet. Zároveň se touto prací snažím zvýšit povědomí široké veřejnosti o této organizaci. V neposlední řadě může tato práce posloužit k sebereflexi pracovníků Mezinárodního vězeňského společnosti. Abych získal odpovědi na to, jaké problémy doprovázejí organizaci, položil jsem respondentům následující výzkumné otázky.

Výzkumná otázka č. 1:

Které problémy doprovázejí rozvíjení aktivit Mezinárodního vězeňského společnosti v roce 2015?

Výzkumná otázka č. 2:

Jaké možnosti řešení stávajících problémů navrhnou respondenti?

3. Metodika

Má práce je založena na deskriptivním výzkumu, ve kterém je hlavní metodou sběru dat kvalitativní dotazování pomocí techniky strukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami. Kvalitativní strategie, která je použita v této práci, má potenciál popsat problematiku do hloubky. Zkoumaný jev se zjišťuje v přirozeném prostředí a během získávání informací je také možné navrhování teorií. Možnou nevýhodou může být časová náročnost sběru dat a možné ovlivnění subjektů výzkumníkem (Švaříček a kol., 2007).

Deskriptivní výzkum jsem si vybral především proto, abych se zaměřil na určitý fenomén, respektive na určitou konkrétní otázku. Právě díky deskripci lze zjistit, zda je možné získat odpovědi na otázku, jestli se v organizaci objevují nějaké problémy, jakého jsou druhu a v jaké míře jsou zastoupeny (Nakonečný, 2009).

Dle Hendla se strukturovaný rozhovor vyznačuje pečlivě formulovanými otázkami, na které respondenti odpovídají. Mělo by se tak dosáhnout detailních a komplexních informací o zkoumaném jevu. Možnost sondování v kontextu je mírně omezená vzhledem k nadefinovaným otázkám. Tento typ rozhovoru se dále využívá v případech, kdy je zapotřebí minimalizovat rozdílnost otázek kladených respondentům. Tak se značně sníží pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou výrazně strukturně odlišovat. Jedním z mých dílčích cílů je také dosažení sebereflexe u pracovníků a dobrovolníků Mezinárodního vězeňského společenství, a proto si myslím, že strukturované rozhovory mohou vést k sebereflexi více nežli dotazníky (Hendl, 2005).

Před začátkem výzkumu jsem zavolaal do organizace a domluvil jsem se s koordinátorkou projektů na svém výzkumu v jejich organizaci. Bylo mi doporučeno, ať udělám rozhovory prostřednictvím komunikační sítě Skype. Pracovníci a dobrovolníci jsou totiž rozdělení po celé České republice a velice těžko by se realizovaly přímé rozhovory. Radu paní koordinátorky jsem si vzal k srdci a s pěti respondenty jsem udělal rozhovory prostřednictvím této komunikační sítě. Ochetně mi dala spojení na své kolegy a předem je připravila na to, že je budu kontaktovat.

Jednotlivé rozhovory s respondenty trvaly od 20 do 30 minut. Dle mého názoru byly stejně hodnotné, jako kdyby se uskutečnily přímo tváří v tvář. Při komunikaci nedošlo k nedorozumění, naopak všichni byli vstřícní a snažili se odpovídat na mé otázky, jak nejlépe mohli. S dalšími pěti respondenty jsem udělal rozhovor během semináře pro dobrovolníky, kteří pracují s odsouzenými a propuštěnými. Zde jsem měl možnost hovořit s lidmi, kteří se specializují především na program *Příprava odsouzených na propuštění a následná péče o ně*.

Otázky byly položeny tak, abych dostal odpovědi na mé výzkumné otázky. Počet respondentů byl stanoven na deset. Z důvodu nízkého počtu zaměstnanců v cílovém souboru výzkumu byli do rozhovorů zahrnuti i dobrovolníci, kteří se účastní programů a projektů.

Celkem bylo sestaveno deset otázek, jejichž prostřednictvím jsem hledal, jaké problémy doprovázejí organizaci a jaká řešení navrhují pracovníci. Snažil jsem se zjistit osobní motivace k práci ve společenství a délku jejich působení u MVS. Dále jsem zjišťoval zájem veřejnosti o projekty a taky jestli je dostatek dobrovolníků pro organizované činnosti. V otázkách jsem dal respondentům také prostor pro jejich vyjádření, jak by zlepšili účinnost práce v organizaci.

Veškeré rozhovory byly zaznamenány pomocí diktafonu a následně byly přepsány a zpracovány do písemné podoby. Přepsané rozhovory jsou uvedeny v přílohách.

4 Výsledky

Strukturovaný rozhovor se skládá z deseti otázek. V první části jsem se respondentů dotazoval na jejich motivaci k práci, na jejich pozici ve společenství a na dobu, po kterou jsou součástí organizace (otázky č. 1 – 3). Dále jsem se zajímal o současný stav v organizaci (otázky č. 4 – 8). Posledními dvěma dotazy jsem od pracovníků a dobrovolníků zjišťoval, jak by mohlo dojít ke zlepšení fungování organizace. (otázky č. 9 - 10)

V první otázce mě zajímalo, jakou motivaci mají respondenti k práci v organizaci. Z odpovědí lze vyvodit, že většina lidí vykonávajících tuto činnost to dělá proto, že věří v boha a k této aktivitě je inspiruje láska k lidem. Pouze dva respondenti uvedli odlišnější odpovědi. Velká část respondentů uvedla více motivací, z tohoto důvodu je v grafu více odpovědí než respondentů.

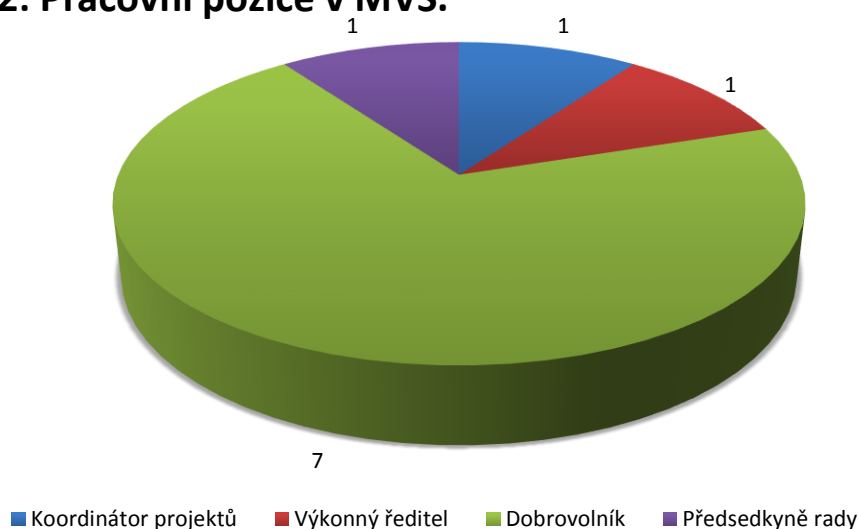
Graf č.1: Motivace k práci v MVS.

Zdroj: Vlastní výzkum

Druhou otázkou jsem se dotazoval na pozici, kterou zastávají respondenti v organizaci. Z výsledků jasně vyplývá, že organizace je závislá na činnosti dobrovolníků, z deseti tázaných sedm odpovědělo, že jsou dobrovolníci, pouze tři odpověděli, že jsou v organizaci zaměstnaní. Tyto tři pracovní pozice zastává výkonná ředitelka, koordinátorka projektů a předsedkyně rady.

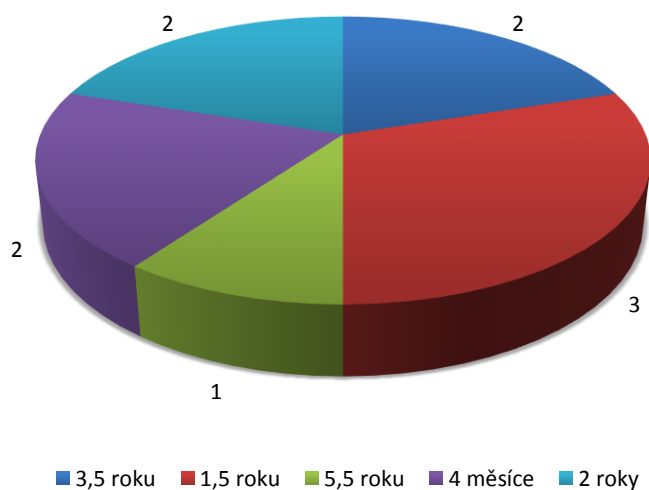
Graf č.2: Pracovní pozice v MVS.

Zdroj: Vlastní výzkum

U třetí otázky jsem se ptal respondentů na to, jak dlouho ve společenství pracují. Většina dotázaných je u organizace poměrně krátkou dobu. Je to způsobeno tím, že organizace funguje teprve od roku 2011. Nejdéle je u organizace výkonná ředitelka, která ji sama založila před 5,5 lety. Nejkratší dobou působení pracovníka v organizaci jsou 4 měsíce.

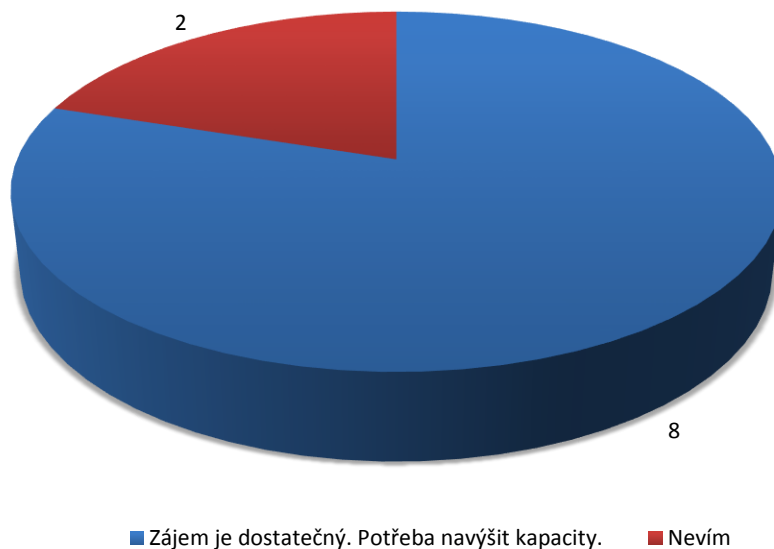
Graf č.3: Délka působení v MVS.

Zdroj: Vlastní výzkum

Čtvrtá otázka si kladla za cíl zjistit, jestli je o programy nabízené organizací zájem vězňů dostatečný nebo zda se potýkají s nezájmem. Téměř všichni respondenti se jasně shodují, že o programy a projekty je veliký zájem, a to natolik, že by bylo dokonce zapotřebí navýšit kapacity. Pouze dva respondenti odpověděli, že neví, tyto odpovědi mohou plynout z krátkého působení v organizaci.

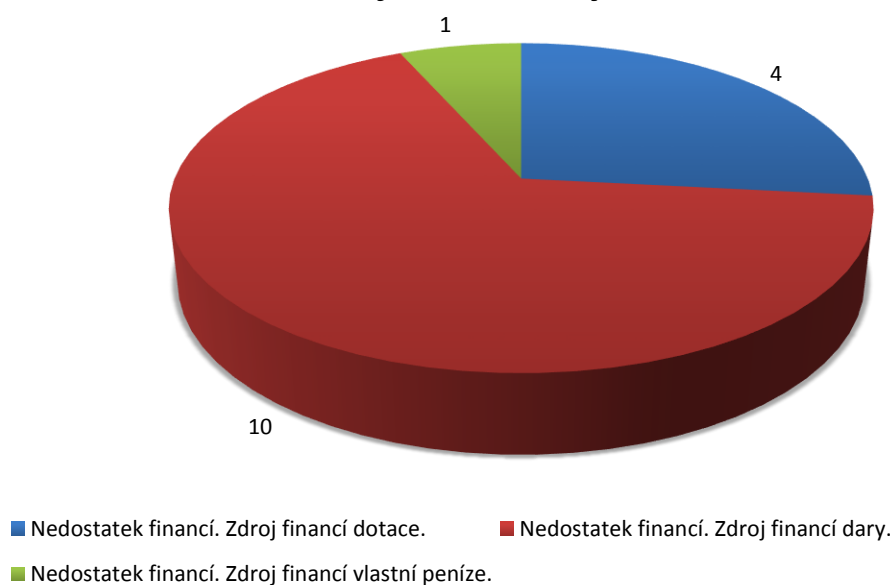
Graf č.4: Zájem o aktivity.

Zdroj: Vlastní výzkum

V páté otázce jsem se ptal respondentů na to, jestli si myslí, že mají dostatek financí na provozování aktivit a odkud finance čerpají. Všech deset dotázaných uvádí, že nemají dostatek financí na provozování těchto činností. Respondenti uvádí, že zdrojem financí jsou pouze dary a občasná dotace z ministerstva. Protože někteří uvedli více odpovědí na to, odkud finance čerpají, je v grafu více odpovědí než respondentů.

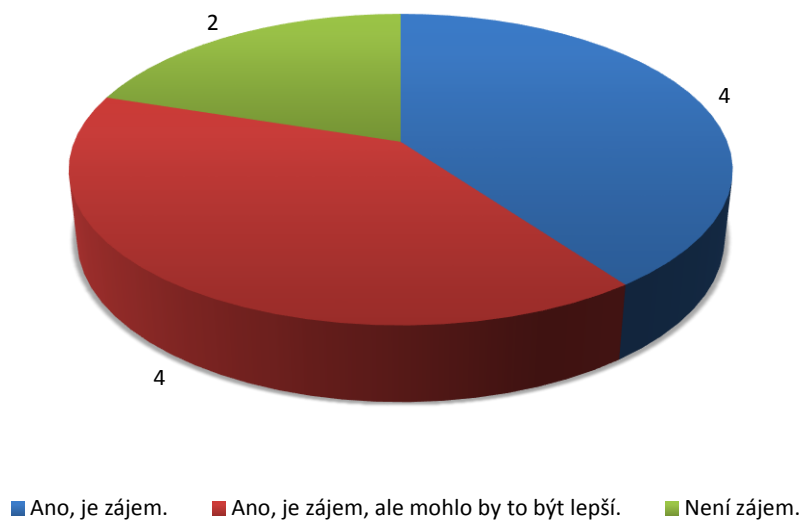
Graf č.5: Finanční zdroje na aktivity.

Zdroj: Vlastní výzkum

Cílem šesté otázky bylo zjistit, jestli je zájem o vykonávání dobrovolnické činnosti ve spolku. Tady se dotázaní zcela neshodli. Většina odpovědí uvádí, že o dobrovolnickou činnost v organizaci je zájem, ale mohl by být i větší. Dva respondenti se domnívají, že je dobrovolníků v organizaci málo.

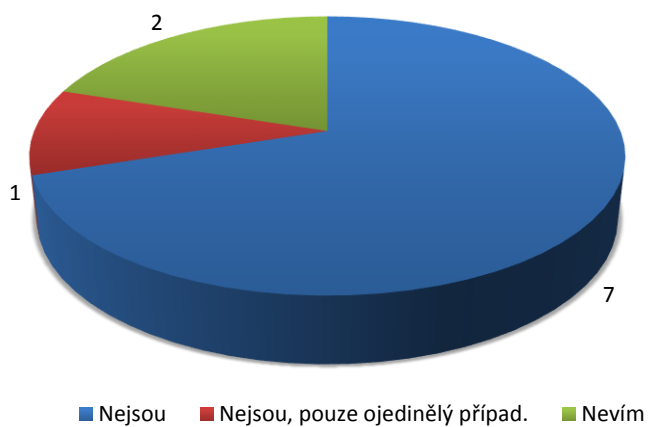
Graf č.6: Zájem o dobrovolnictví v organizaci.

Zdroj: Vlastní výzkum

V sedmé otázce jsem zjišťoval, jestli se v současnosti vyskytují nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni. Ze získaných odpovědí vyplynulo, že žádné vážnější problémy nejsou, ač se jedná o bývalé vězně s bohatou trestnou minulostí. Pouze jeden dotázaný odpověděl, že se odehrál jeden vážnější konflikt. Dva dotázaní nedokázali odpovědět, protože jsou v organizaci krátkou dobu.

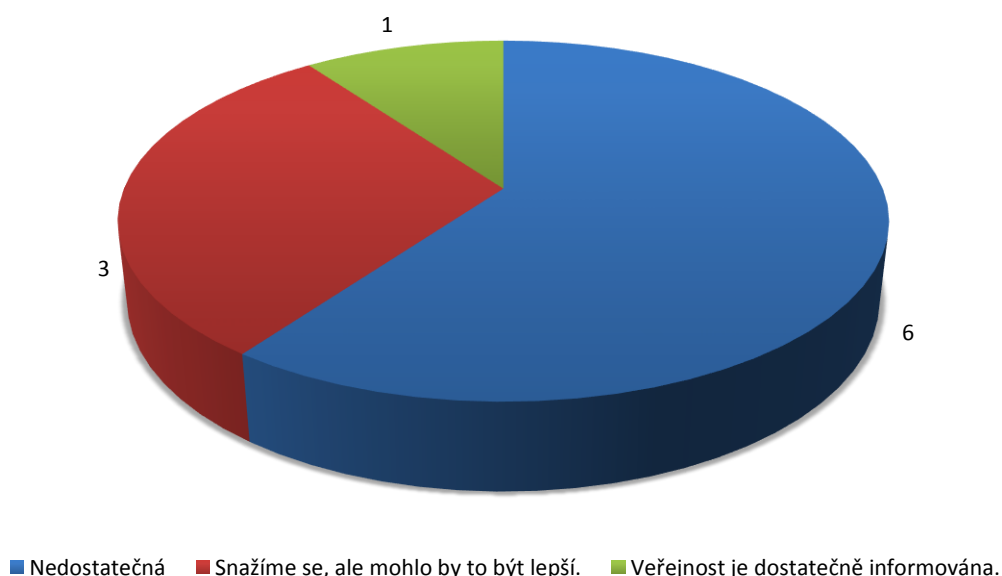
Graf č.7: Potíže při práci s bývalými vězni.

Zdroj: Vlastní výzkum

U osmé otázky mě zajímalo, jestli si respondenti myslí, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které spolek vykonává. Zde se většina respondentů shoduje na tom, že veřejnost není dostatečně obeznámena s touto organizací a že by bylo zapotřebí se více věnovat aktivitám, které by pomohly organizaci k zviditelnění. Nadpoloviční většina si myslí, že je veřejnost málo informována o aktivitách společenství. Tři respondenti uvedli, že se na aktivitách k zviditelnění usilovně pracuje, ale mohlo by to být lepší, a pouze jeden respondent uvedl, že je veřejnost dostatečně obeznámena s programy společenství.

Graf č.8: Informovanost veřejnosti o společenství.

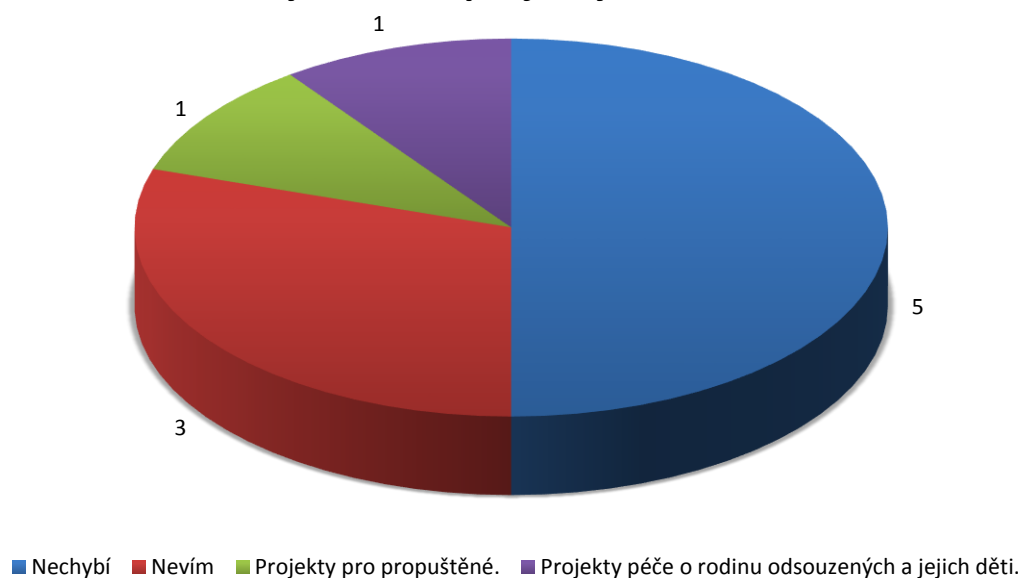

Zdroj: Vlastní výzkum

Předposlední otázkou jsem se dotazoval respondentů na to, jestli si myslí, že v organizaci chybí nějaké programy. Zde se většina domnívá, že programů je dostatek a není třeba zavádět žádné programy navíc. Jeden dotázaný se domnívá, že by organizace mohla vytvořit více programů, kde by docházelo k péči o rodinu odsouzených a jejich děti. Dále jeden respondent přichází s návrhem, že by bylo dobré,

kdyby bylo více projektů zaměřených na propuštěné. Tři uvedli, že neví, jaké projekty by mohly vzniknout.

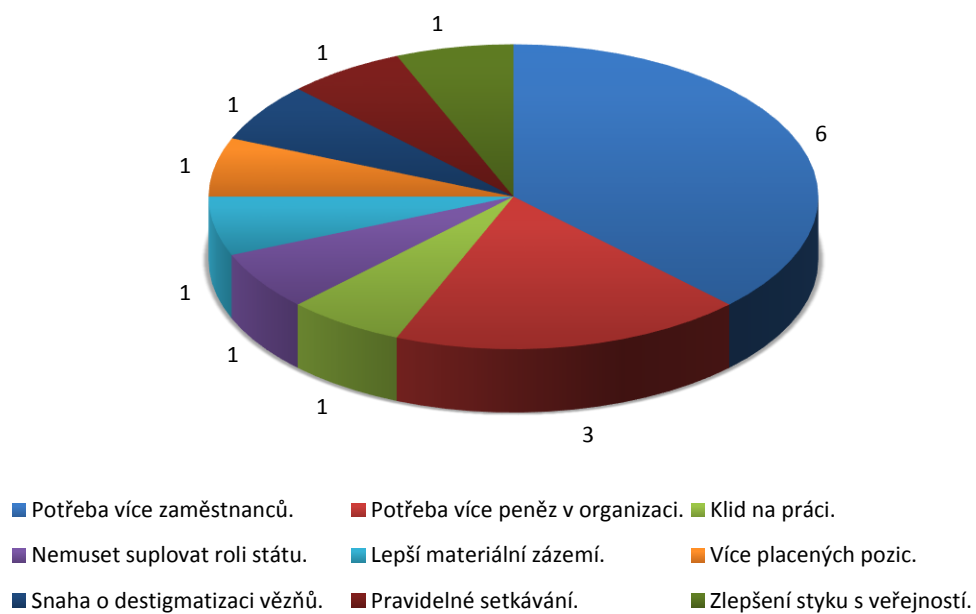
Graf č.9: Návrhy na nové projekty.

Zdroj: Vlastní výzkum

V poslední otázce jsem se ptal pracovníků na to, jak by zlepšili účinnost práce v organizaci. U této otázky byly různé typy odpovědí. Nejčastěji dotazovaní odpovídali, že by bylo zapotřebí většího počtu zaměstnanců. Dále, že je zapotřebí více finančních zdrojů, které by pokrývaly všechny probíhající programy. Jedna z odpovědí také byla, že účinnost práce by značně zlepšilo, kdyby se nemusela suplovat role státu, a bylo by dobré, kdyby se našlo více klidu na práci. Také je potřeba vytvořit lepší materiální zázemí organizace, kde by se pracovníci a dobrovolníci mohli pravidelně setkávat. Jeden z dotázaných uvedl, že by bylo ku prospěchu věci, kdyby proběhly projekty v rámci celé České republiky, které by se týkaly destigmatizace vězňů a ukázaly by tak, že ne všichni jsou doživotní recidivisté a mají právo na druhou šanci. V této otázce je opět v grafu uvedeno větší množství odpovědí, než je respondentů, mnoho z dotázaných mělo větší množství nápadů na zlepšení účinnosti organizace.

Graf č.10: Návrhy na zlepšení účinnosti práce v organizaci.

Zdroj: Vlastní výzkum

5. Diskuze

Hlavním úkolem mé práce bylo popsání současného stavu organizace a popsání současných problémů, se kterými se společenství potýká. Na základě rozhovorů jsem měl poté navrhnout optimalizační řešení, která pomohou ke zlepšení účinnosti organizace.

Do výzkumu bylo zahrnuto celkem deset respondentů. S pěti respondenty byl výzkum proveden netradiční formou přes komunikační síť Skype, s dalšími pěti poté během semináře, který pořádalo MVS. Výzkumným vzorkem byli tři zaměstnanci Mezinárodního vězeňského společenství a sedm dobrovolníků, kteří jsou v kontaktu s bývalými nebo současnými vězni.

Respondentům jsem položil deset otázek, které se věnovaly třem oblastem. První část dotazů se zaměřovala především na jejich osobní motivace pro výkon této práce, délku působení ve společenství a pozici, kterou v organizaci zastávají. Druhá část se již zaměřovala na současný stav organizace, kde mě zajímalo, jestli je zájem o programy a zda má organizace dostatek financí pro své fungování. Dále jsem zjišťoval zájem lidí o práci dobrovolníka v organizaci, a zda se již někdo během výkonu práce nesetkal s vážnějšími problémy s bývalými vězni. Poslední otázka týkající se současného stavu zjišťovala, zda se pracovníci domnívají, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech organizace. Poslední částí jsem se dotazoval, jestli jsou pracovníci spokojeni s množstvím projektů a popřípadě jestli by nějaké nenavrhli. Respondenti mi také sdělili mnoho nápadů, jak by chtěli docílit lepší účinnosti práce v organizaci. Všechny tři části jsou vzájemně provázané. Byly sestaveny tak, abych zjistil, jací lidé pracují v organizaci a co je jejich motivem pro tuto činnost. Zároveň druhá a třetí část se zaměřuje na současnost, v této části poodkrývám některé problémy, které v organizaci momentálně jsou.

V první otázce jsem se zajímal o motiv k práci ve společenství. Z výsledků se mi dostalo jasných odpovědí, že motivem k takovéto práci je především víra v boha spojená s láskou k lidem. Jeden z respondentů chápe pomáhání jako standard křesťanského života. Odpověď dalšího z dobrovolníků mě také velice zaujala, zmínil se

o tom, že si sám prošel vězením, a proto chápe, jak veliký psychický tlak ve vězení lidé zažívají. Na základě této zkušenosti se snaží pomáhat těmto lidem v nelehké situaci, ač si za ni ve většině případů mohou sami.

Druhou otázkou jsem zjišťoval organizační strukturu společenství. Z odpovědí vyplynulo, že organizace je závislá především na práci dobrovolníků. Ve spolku jsou zaměstnání pouze tři zaměstnanci a ostatní členové jsou dobrovolníci. Dobrovolnickou práci vykonávají v souladu s *Evropským doporučením pro angažování se dobrovolníků ve vězeňství*, a to především proto, že hlavním motivem pro výkon činnosti je vytváření dyadických vztahů důvěry mezi občany (Krell, 2014).

Ve třetí otázce jsem se zajímal, jak dlouho respondenti spolupracují s MVS. Odpovědi byly různé, nejdéle je v organizaci výkonná ředitelka, která sama organizaci založila před 5,5 lety. Další pracovníci zde fungují od 4 měsíců do 3,5 let. Není to příliš dlouho, ale jak jsem již uvedl, organizace působí poměrně krátce.

Úkolem čtvrté otázky bylo zjistit, jestli je zájem o programy nabízené bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů. U této otázky se většina shodla, že zájem ze strany vězeňské populace je obrovský a že občas z nedostatečných kapacit nemohou přijímat nové klienty do programů. Co se týče obětí trestných činů, je zde také zájem, avšak tento projekt vznikl teprve minulý rok, takže je ve svých začátcích. Respondenti se shodli na tom, že by bylo vhodné navýšit kapacitu, ale vzhledem k finančním a personálním nedostatkům tak prozatím učinit nemůžou.

V páté otázce jsem se zajímal o finanční situaci ve spolku a o zdroje jeho příjmů. Dotázaní se jednoznačně shodli na tom, že financí je nedostatek a že by bylo zapotřebí větší množství peněz na veškeré aktivity. Organizace je v současné době zcela závislá na soukromých darech. V případě, že by soukromí dárci přestali posílat finance, mohlo by dojít k ukončení činnosti spolku. Na základě těchto informací bych doporučil organizaci, aby své aktivity více zaměřila na takzvaný fundraising neboli hledání vícezdrojového financování. Dle Boukala se jedná „o soubor činností zaměřených na zdrojové zajištění neziskové organizace založené za účelem konkrétního poslání“ (Boukal, 2013, s. 15). Pro stabilní chod úspěšné neziskové organizace je takřka nutností, aby se nečerpalo pouze z jednoho dominantního zdroje. Neziskové organizace mají

možnost čerpat z těchto pěti zdrojů: z dotací z ministerstva, z krajských grantů, vlastních příjmů z prodeje služeb, z firemních dárců a z darů od jednotlivců. Doporučil bych najmout fundraisera, alespoň na poloviční úvazek. Peníze, které by byly vypláceny na jeho mzdu, by se v krátké době mohly navrátit. Úkolem takového pracovníka je především: příprava fundraisingu, podílení se na tvorbě zdrojového rozpočtu, tipování jednotlivých zdrojů a plánování metod oslovení, vymýšlení nových přístupů k oslovení dárců kreativním způsobem, vedení databáze dárců, schvalování darovacích smluv a smluv o reklamě, odpovídání za legislativní zajištění plánovaných akcí a zajišťování propagace (Šedivý, Medlíková, 2009). Dále by mohli navázat kontakty i s některými firmami ze ziskového sektoru. Dle Českého statistického úřadu jsou firmy třetím nejvýznamnějším zdrojem financí po veřejné správě a individuálních dárcích. Vyhledání firem se společnými zájmy je základ pro vytvoření styčných ploch. Firma může poskytovat finanční zdroj a na oplátku může požádat o krátké plnění reklamy či prezentaci firmy. Takto navázaná spolupráce je produktivní pro obě zúčastněné strany. Při oslovování firem bych se zaměřil na podniky, které nemají problémy se zaměstnáváním bývalých vězňů (Šedivý, Medlíková, 2012).

V šesté otázce jsem zjišťoval, jaký je zájem lidí o vykonávání dobrovolnické činnosti v organizaci. Tuto otázku jsem zařadil do rozhovorů proto, že vím, že organizace je závislá na jejich práci. Bez zájmu o dobrovolnickou činnost by se nemohly dále rozvíjet žádné aktivity. Při této otázce většina respondentů uvedla, že o dobrovolnictví v organizaci je zájem, ale situace by mohla být i lepší. Zde bych doporučil pár faktorů pro udržení dobrovolníků v organizaci. Podle Vítkové by jako silný motivační prvek mohlo pomoci pouštění krátkého spotu o organizaci, vymezení úkolů, co se od dobrovolníka čeká, změna úkolu, pokud dobrovolník nezvládá zadanou činnost, hodnocení dobrovolníků, diskuse o jejich spokojenosti, názorech a občasná odměna drobným dárkem, aby se ukázalo dobrovolníkovi, že si jeho služeb organizace váží. Vítková také doporučuje, aby při větším počtu dobrovolníků byla vytvořena zvláštní pozice koordinátora dobrovolníků. Společenství má jednoho koordinátora, který bohužel nestíhá spolupracovat se všemi. Možná by bylo vhodné, jmenovat ještě jednoho koordinátora (Vítková, 2004).

V sedmé otázce mě zajímalo, jestli mají pracovníci organizace nějaké závažnější problémy při práci s bývalými vězni. Odpovědi dotázaných mne velice příjemně překvapily, protože většina pracovníků se nesečkala s vážnějšími problémy nebo problémovým chováním. Pouze jeden respondent uvedl, že se jedna klientka během jedné akce pokusila o sebevraždu, ale jednalo se pouze o ojedinělý případ. Dle mého názoru je určitě pozitivní, že během pěti let působení organizace nastala pouze jedna kritická chvíle. Mnoho lidí předpokládá, že když byla daná osoba ve výkonu trestu, je nebezpečná celý život. Jak se ve své knize zmiňuje Mařádek, osoby po výkonu trestu si s sebou na svobodu odnášejí stigma, které je činí nedostatečnými vůči společnosti. Nemohou si najít práci, bydlení a lidé s nimi nechtějí být příliš v kontaktu (Mařádek, 2005). Jak je vidět z odpovědí respondentů, takovéto stigma si většina vězňů opravdu nezaslouží a bylo by dobré, kdyby se tato situace zlepšila. V tomto případě bych navrhoval, aby se nejen Mezinárodní vězeňské společenství, ale i ostatní organizace působící v oblasti vězeňství na území České republiky zapojily do programů, které by pomohly destigmatizovat tuto cílovou skupinu. I princip účinnosti ve vězeňství jasně říká, že pouze jedna třetina se bude vracet stále do vězení. Proč tedy zatracovat zbylé dvě třetiny, které mají šanci se inkludovat do společnosti (Hála, 2014).

Osmou otázkou jsem se dotazoval respondentů na to, jestli si myslí, že je veřejnost dostatečně informována o jejich aktivitách. Zde se téměř většina shodla na tom, že v této oblasti mají veliké mezery a bylo by zapotřebí na nich zapracovat. Nízká úroveň PR může mít úzkou souvislost s tím, že organizace není příliš v povědomí široké veřejnosti. PR je dle Svobody sociálně komunikační aktivitou, ve které jde o působení organizace na vnitřní i vnější veřejnost s jasně vymezeným záměrem udržovat pozitivní vztahy a dosáhnout tak mezi oběma vzájemného porozumění a důvěry (Svoboda, 2006). Zlepšením styku s veřejností by se mohlo dosáhnout většího množství poptávek o dobrovolnictví v organizaci a možná by se také našly firmy ze ziskového sektoru, které by mohly dále spolupracovat se společenstvím. Z tohoto důvodu bych ještě jednou apeloval na zřízení pracovního místa fundraisera.

Dále by společenství mohlo ve větším měřítku pořádat akce pro širší veřejnost, nejenom pro určitou skupinu osob. Dle Šedivého tyto akce stojí sice mnoho sil, energie

lidí, peněz a úsilí, ale na druhé straně je zde výborná příležitost navázat vztahy s novými příznivci a podporovateli (Šedivý, Medíková, 2009). Může se jednat například o různé benefiční akce, sportovní akce anebo pořádání koncertů. Co se týče koncertů, ty jsou již společenstvím pořádány. Jedná se o akce ve věznicích, možná by bylo vhodné tyto akce využívat i mimo vězeňské prostředí. Spolupracujícími kapelami jsou Obrysy, Drom of Life, Janberi a Aquavita.

Dobrá nezisková organizace v dnešní době nesmí také zapomínat na kvalitně zpracované internetové stránky, kde informuje o svých činnostech (Šedivý, Medíková, 2012). V tomto směru se společenství velmi snaží. Během roku, co jsem měl možnost psát tuto bakalářskou práci, byly mnohokrát aktualizované oficiální stránky, a to i facebookové stránky, a dozvěděl jsem se mnohé informace o jejich aktivitách. Možná drobnou výtku bych měl k jejich označení na oficiálních stránkách, kde mají ještě zastaralou právní formu o. s., která neodpovídá povinnostem nového občanského zákoníku. Zde je povinností změnit tuto právní formu na zkratku z. s. (Zákon č.89/2012 Sb). V případě facebookových stránek je právní forma napsaná ve správném znění. Jedná se sice o drobnou chybu, ale i malá chyba může pokazit jinak dobrý dojem z webových stránek.

Určitě bych se také zaměřil na větší propagaci pomocí letáků. Sám jsem měl možnost si některé letáky prohlédnout a čerpat z nich informace do této práce. Jsou zde výstižně popsány úspěšně realizované projekty a programy. Kdyby se našly nějaké finanční zdroje navíc, nebál bych se tyto letáky vytvořit ve větším počtu. Většina pracovníků a dobrovolníků MVS je rozdělena po celé České republice, takže by se letáky dostaly do více měst.

U deváté otázky bylo mým záměrem zjistit, jestli jsou respondenti spokojeni s rozsahem poskytovaných programů. Se škálou poskytovaných programů je většina spokojena. Programů je opravdu veliké množství, je jich však více, než se dokáže personálně pokrýt. Jeden z dotázaných odpověděl, že nové projekty nejsou zapotřebí, protože MVS čerpá z již vyzkoušených projektů PFI. Pouze dva respondenti si myslí, že organizaci chybí nějaký program. Konkrétně jednomu dotázanému chybí program péče o rodinu odsouzených a jejich dětí – komplexnější péče. Tato péče dle respondenta

v celé ČR neexistuje. Nezajímají se o ni státní instituce ani neziskový sektor. Jeden z projektů MVS se zaměřuje na rodiny, které mají někoho z blízkých ve výkonu trestu. Jedná se o ojedinělý program v rámci celé ČR a možná by bylo přínosné, kdyby se tento program více propracoval. Na internetových stránkách o tomto projektu není mnoho informací a pro mnohé to může být důvodem, proč se ho nezúčastní. Druhý respondent uvedl, že v organizaci chybí projekty, které by se více zaměřovaly na propuštěné. Zároveň ale také uvedl, že je v organizaci teprve krátkou dobu a neseznámil se se všemi programy. Dle projektů, které jsem vypsál v teoretické části, si myslím, že naopak projektů zaměřujících se na propuštěné je poměrně dost.

Poslední otázkou jsem chtěl zjistit názory všech dotázaných, jak by docílili lepší účinnosti práce v organizaci. Nejčastěji odpovídali, že by organizaci hodně pomohlo, kdyby měla více zaměstnanců, ale na druhou stranu zase uvádějí, že nemají dostatek financí, takže si nemohou dovolit zřídit nové pracovní místo. Jeden z respondentů uvedl, že by bylo dobré, kdyby bylo více klidu na práci, protože ta se jim neustále množí. Najmutím dalšího pracovníka by mohlo dojít k rovnoměrnému rozložení práce a dosáhlo by se tak většího klidu na práci.

Jeden z dobrovolníků se také vyjádřil, že by organizaci pomohlo, kdyby měla lepší pracovní zázemí. Myslel tím vytvoření více pracovních prostředí, kde by bylo možné vykonávat činnost organizace. Avšak vzhledem k finanční situaci není v dohledné době reálné, aby došlo k navýšení počtu pracovišť. Dle mého názoru by v současné době měly být priority jiné oblasti fungování organizace.

Z odpovědí vyplývá, že o organizaci je obrovský zájem jak ze strany bývalých, tak i současných vězňů. Vzrůstající zájem lze vyvodit z širokého spektra programů, které se zaměřují na početnou skupinu osob. Organizaci omezuje pouze nízký počet zaměstnanců a nedostatečné finanční zdroje.

Závěr

Ve své bakalářské práci *Mezinárodní vězeňské společenství. Spektrum činností a aktuální problémy* jsem popisoval, jak společenství vzniklo, kde se angažuje a jaké problémy doprovázejí činnost organizace. Velký důraz jsem kladl na návrhy a optimalizační řešení, které by mohly zlepšit efektivitu práce MVS.

Začátek mé práce se zabíral moderními penologickými trendy ve světě. Zde jsem popisoval, v čem je evropské společenství společné, a dále jsem rozváděl, v čem se jednotlivé evropské země v přístupu k vězeňství odlišují. Poté jsem podrobně popsal činnosti, které MVS vykonává a vysvětlil jsem základní pojem restorativní justice, na němž fungují všechny programy a projekty. Vypsal jsem veškeré aktivity, které jsou organizací pořádány, a stručně jsem vymezil okruh osob, na které jsou činnosti zaměřené. V poslední podkapitole *Dobré praxe* byly popsány tři nejvýznamnější projekty, u nichž jsem vypsal jejich přínos pro společnost při inkluzi vězňů do společnosti.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jaké aktuální problémy doprovázejí organizaci a na základě výzkumu poté vypracovat optimalizační řešení, která by pomohla k rozvoji společenství. Na základě toho jsem vydefinoval dvě výzkumné otázky, kterými jsem zjišťoval, jaké oblasti v organizaci by se daly zlepšit. Výzkum jsem provedl s deseti respondenty, přičemž většina z nich byli dobrovolníci, jelikož organizace zaměstnává jen nízký počet zaměstnanců a funguje spíše na dobrovolnické bázi. Na základě výsledků od respondentů vyplynulo, že organizace má potíže především s financováním svých aktivit. Respondenti uvádí, že o aktivity je obrovský zájem, ale vzhledem k nízkému rozpočtu mají i nízký počet zaměstnanců, kteří by mohli tyto činnosti rozvíjet. Organizace je plně závislá na financích od soukromých dárců a církví.

Další problém, který uvádí téměř všichni respondenti, je nízká úroveň propagace společenství. Tento problém vyplývá z nízkého počtu zaměstnanců a jejich pracovního vypětí, kdy jim již nezbývá mnoho času na propagaci. Z tohoto důvodu organizace není příliš známá u široké veřejnosti.

Někteří respondenti také uvádí, že je poměrně nízký zájem o práci dobrovolníka v organizaci. Myslí si, že se veřejnost bojí pracovat s těmito lidmi a raději se jím vyhýbá. O práci dobrovolníka v Mezinárodním vězeňském společenství mají zájem především lidé, kteří jsou věřící a vidí smysl práce s touto stigmatizovanou skupinou lidí.

Moje doporučení pro organizaci je, aby své aktivity více zaměřila na zviditelnění svých činností, a to prostřednictvím zřízení pozice fundraisera na 0,5 úvazku. Dle mého názoru by se takto zvýšil zájem o společenství i ze strany veřejnosti. Prostřednictvím jeho aktivit by mohlo dojít i k většímu zájmu o dobrovolnickou činnost ve spolku. Mohly by se najít nové adekvátní zdroje k financování a do budoucna by se dala zřídit další pracovní místa. V této organizaci je opravdu veliký potenciál. Jediné čeho se bojím, je, že česká veřejnost nebude mít zájem sponzorovat aktivity pomáhající vězňům. Mnoho lidí věří, že jakmile byl jednou člověk trestaný, nemá nárok na cestu zpět do normálního života. Podíváme-li se na to z pragmatického hlediska, je pro společnost spíše přínosem, když se taková osoba dostane zpět do normálního života a nebude dále páchat trestné činy. Myslím, že by měly vzniknout projekty, které by umožnily alespoň zmírnit stigma, které si vězni nesou po celý svůj život.

Literatura a internetové zdroje:

BOUKAL, P, et al. *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013, ISBN 978-80-247-4487-2.

BUSHWAY, S, et al. *Barriers to reentry? The Labor Market for Released Prisoners in Post-industrial America*. 1. vydání. New York: Russell Sage Foundation, 2007. ISBN 978-0-87154-087-4.

ČEČRDLE, J. Nové perspektivy práce s odsouzenými. *České vězeňství*. 2010, č. 2, s. 27. ISSN 1213 – 9297.

ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana*. 2. vydání. Praha: Policejní akademie ČR, 1998. s24. ISBN 80-85981-91-1.

ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vydání Praha: Grada, 2007. ISBN 978- 80-247-2014-2.

DVOŘÁČKOVÁ, Ž. Mezinárodní vězeňské společenství v ČR: Neviditelné oběti zločinu. In: *krestandnes.cz* [online]. 2015. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.krestandnes.cz/article/mezinarodni-vezenske-spolecenstvi-v-cr-neviditelne-obeti-zlocinu/23521.htm>

HÁLA, J. Penologie. In: *sweb.cz* [online]. 2014. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/3.htm>

HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 80-867-0830-6.

HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2005. ISBN 80-86723-14-3.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HODNÁ, E. Mezinárodní vězeňské společenství nabízí pomoc. *České vězeňství*. 2015, č. 1, s. 17. ISSN 1213 – 9297.

JIŘIČKA, V. BRENDL. M. Konference ředitelů německých věznic. *České vězeňství*. 2015, č. 3, s. 3-5. ISSN 1213 – 9297.

JOHNSTONE, G. KLAASSENOVÁ. E. *Building Bridges: Restorativní dialogy mezi oběťmi a pachatelí*. 1. vydání. Řím: Prison Fellowship International, 2015. ISBN není uvedeno.

JŮZL, M. et al. *Epistemologická východiska penitenciární vědy*. 1. vydání. Brno: institut mezioborových studií, 2015. ISBN 978-80-88010-03-6.

JŮZL, M. *Penitenciariстика a penologie*. 1. vydání. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012. ISBN 978-80-87182-24-6.

KABÁTOVÁ, G. et al. (v tisku): *Výkon trestu odnětí svobody citlivý k rodinám*.

KABÁTOVÁ, G. Události. In: *restorative-justice.eu* [online]. 2015. [cit. 2015-11-12]. Dostupné z: <http://restorative-justice.eu/bb/cs/aktuality/>

KARABEC, Z. *Restorativní justice Sborník příspěvků a dokumentů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. ISBN 80-7338-021-8.

KRELL, W. Angažování se dobrovolníků ve vězeňství: občané integrují občany. In: HÁLA, J. et al. *Quo Vadis Poena*. 1. vydání. Praha: Triton, 2014, s. 40 – 56. ISBN 978-80-7387-779-8.

KRIMINALVÅRDEN. Säkerhet. In: *kriminalvarden.se* [online]. 2015. [cit. 2015-09-11] Dostupné z: <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/sakerhet/>

KUCHTA, J. VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.

MAŘÁDEK, V. *Vězeňství*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2005. ISBN 80-7368-002-5.

MCKEE, J. Y. *Systémy trestní justice v Evropě a Severní Americe*. 1. vydání. Francie: Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. ISBN 952-5333-06-X.

MEZINÁRODNÍ VĚZEŇSKÉ SPOLEČENSTVÍ. *Náprava – Přeměna - Smíření*. 1. vydání. Praha: Mezinárodní vězeňské společenství, 2015a. ISBN není uvedeno.

MEZINÁRODNÍ VĚZEŇSKÉ SPOLEČENSTVÍ. *Program Andělský Strom*. 1. vydání. Praha: Mezinárodní vězeňské společenství. 2015b. ISBN není uvedeno.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Veřejný rejstřík a Sběrka listin. In: *justice.cz* [online]. 2015. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=758806&typ=UPLNY>

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

NEJEDLÝ, J. Švýcarská vězeňská heraldika dnes. *České vězeňství*. 2013, č. 1, s. 26 – 27. ISSN 1213 – 9297.

NEKOVÁŘOVÁ, I. Motivace vězňů získat zaměstnání v Anglii a Walesu. *České vězeňství*. 2010, č. 3, s. 26. ISSN 1213 – 9297.

ONDRÁŠEK, P. Mým cílem je větší transparentnost a moderní řízení ve VS. *České vězeňství*. 2015, č. 2, s. 2 – 3. ISSN 1213 – 9297.

OPATRNÝ, A. *Pastorace zvláštních skupin*. 1. vydání. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-116-8.

PORPRINO, F. Věznice Halden dobrý příklad nebo zbytečný luxus? *České vězeňství*. 2014, č. 2, s. 32 – 33. ISSN 1213 – 9297.

PREUSS, B. Skype im knast: bildschirm – blick nach draußen. In: *Lz.de* [online]. 2015. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: <http://www.lz.de/20335367>

PRISON FELLOWSHIP. Historie PFI. In: *prisonfellowship.cz* [online]. 2012a. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/o-nas/historie-pfi/>

PRISON FELLOWSHIP INTERNATIONAL. The Problem. In: *pfi.org* [online]. 2015. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <https://pfi.org/what-we-do/the-problem/>

PRISON FELLOWSHIP. Klub studna. In: *prisonfellowship.cz* [online]. 2012b. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: www.prisonfellowship.cz/projekty/klub-studna/

PRISON FELLOWSHIP. Manuál dobrovolníka. In: *prisonfellowship.cz* [online]. 2012c. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/onas/dokumenty/manual-dobrovolnika/>

PRISON FELLOWSHIP. Školení. In: *prisonfellowship.cz* [online]. 2012d. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/projekty/skoleni-2/>

PRISON FELLOWSHIP. Zachův strom. In: *prisonfellowship.cz* [online]. 2012e. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/projekty/program-zachuv-strom/>

PRUNEROVÁ, M. Chystáme všeobecnou pracovní povinnost vězňů. *České vězeňství*. 2012, č. 1, s. 4. ISSN 1213 – 9297.

PUMROVÁ, M. Křesťanské společenství Praha. In: *kspraha.cz* [online]. 2015. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://sbor.kspraha.cz/sborove-dopisy/starsi-rocniky/sd-2007/zari-2007/apostlske-vyznani-viry>

RASZKOVÁ, T. HOFERKOVÁ, S. *Kapitoly z penologie II*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7435-378-9.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl*. 1. vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.

SUŠÁNKA, V. Koncepce britského vězeňství. *České vězeňství*. 2005, č. 1, s. 27. ISSN 1213 – 9297.

SVOBODA, V. *Public relations moderně a účinně*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-0564-8.

ŠEDIVÝ, M, MEDLÍKOVÁ, O. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠEDIVÝ, M, MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2707-3.

ŠTERN, P, et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

TOUŽIMSKÁ, E. Andělský strom. In: *pravni prostor.cz* [online]. 2015. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/andelsky-strom>

PRAŽANOVÁ, B. Týden v justici [epizoda televizního pořadu] Česká televize, 2015. ČT1, 15. 11 13:00.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015*. Praha: Vězeňská služba ČR, Generální ředitelství, 2005.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Projekt Building Bridges. In: *vscr.cz* [online]. 2012. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/projekt-building-bridges>

VÍTKOVÁ, M. *Kapitoly z personálního řízení pro neziskové organizace*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004. ISBN 80-7041-678-5.

VÝROČNÍ ZPRÁVA ROK 2014 [online]. 2012. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/vyrocní-zprava-rok-2014-2/>

VÝROČNÍ ZPRÁVA ROK 2013 [online]. 2012. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/vyrocní-zprava-2013/>

VÝROČNÍ ZPRÁVA ROK 2012 [online]. 2012. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/o-nas/dokumenty/vyrocní-zprava-rok-2012/>

VÝROČNÍ ZPRÁVA ROK 2011 [online]. 2012. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://www.prisonfellowship.cz/o-nas/dokumenty/vyrocní-zprava/>

Zákon č.89/2012 Sb. Ze dne 1. 1. 2014, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.169/1999Sb. Ze dne 30. 6. 1999, o výkonu trestu odnětí svobody, v platném znění.

Přílohy

Příloha A: Rozhovor s respondentem č. 1

Příloha B: Rozhovor s respondentem č. 2

Příloha C: Rozhovor s respondentem č. 3

Příloha D: Rozhovor s respondentem č. 4

Příloha E: Rozhovor s respondentem č. 5

Příloha F: Rozhovor s respondentem č. 6

Příloha G: Rozhovor s respondentem č. 7

Příloha H: Rozhovor s respondentem č. 8

Příloha CH: Rozhovor s respondentem č. 9

Příloha I: Rozhovor s respondentem č. 10

Příloha A: Rozhovor s respondentem č. 1

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Mojí motivací ke službě v MVS je především to, že jsem křesťanka a že vnímám pomáhat druhým jako standard křesťanského života. Právě k MVS mě přivedla spletitá cesta. Manžel po nějakou dobu pracoval jako kaplan ve věznici a tím vstoupilo téma vězeňství do naší rodiny, po nějaké době se naskytla příležitost pracovat pro MVS, kterou jsem vnímala jako Boží povolání, a proto jsem do toho šla.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Mám na starosti především koordinaci projektu Andělský strom a do určité míry také PR – psaní článků, newsletterů.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

3,5 roku.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Zájem o programy vnímám jako dostatečný, rozhodně je více potřebných, než jsme schopni pokrýt. Hodně je to o financích, které samozřejmě stále scházejí (jako v každé neziskové organizaci). Pokud by bylo více financí, bylo by možné mít více lidí, kteří by se službě mohli věnovat víc než jen na dobrovolnické bázi a tím věnovat víc času, tím by vzniklo více možností. Klíčem jsou pracovníci a finance, potřebných je mnoho, víc, než jsme schopni v současné době zvládnout.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Dostatek financí není. Peníze se hledají, kde se dá. Neziskové organizace stojí na darech a dotacích. Ovšem není mnoho dárců, kteří vnímají potřebu přispívat právě na potřeby odsouzených a jejich rodin.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Zájem dobrovolníků je, ale práce s dobrovolníky má svá specifika a těžkosti. Bylo by potřeba mít stabilní tým zaměstnanců a potom síť dobrovolníků.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad.

Myslím, že ne.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Snažíme se informovat, ale určitě to má své rezervy.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Péče o rodinu odsouzených a jejich dětí – komplexnější péče a pomoc. Ta neexistuje v rámci celé ČR ani ze stran státních institucí, ani neziskového sektoru, přitom by byla velice potřebná.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Peníze a lidi. Pokud budou lidi, kteří se budou moci této práci věnovat naplno a budou za to/ni zaplacení, může se organizace posunout hodně vpřed a rozšířit své pole působnosti. Peněz i schopných lidí není nikdy dost.

Příloha B: Rozhovor s respondentem č. 2

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Mojí motivací k této práci je především láska ke Kristu a k lidem, kterým velice ráda pomáhám. To všechno mě zcela naplňuje.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

Rok a půl.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Ano, o všechny programy je veliký zájem, organizace se spíše potýká s nedostatečnými kapacitami, které by bylo určitě vhodné zvětšit.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Financí organizace příliš mnoho nemá. Čerpá především ze sponzorských darů.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Někdy je dobrovolníků více, jindy chybějí.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad.

Já myslím, že ne.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Organizace u veřejnosti není příliš známá. Některé programy byly odvysílány v České televizi, ale jenom krátké spoty. Myslím tím projekt Building Bridge, který byl minulý rok aplikován i v ČR.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Myslím si, že programy jsou plně vyhovující.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Chybí lidé, které by mohla organizace zaměstnat na plný úvazek. Tím by se mohla navýšit kapacita a zlepšila by se i účinnost práce, protože bychom mohli pomoci více lidem.

Příloha C: Rozhovor s respondentem č. 3

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Je to moje víra v Boha. Věznice nejsou vůbec krásné místo, právě naopak, lidé tam nejsou ani svatí, ani milí, a kromě služby mě tam vůbec nic neláká. Nikdy by mě dříve nenapadlo do věznice vkročit. Také jsem tuto práci dříve považovala za beznadějnou. Je tu ale radost z toho, že na těchto temných místech je možné pomoci a že práce má ohromný smysl. Dělá mi také radost, že je možné se zastat lidí, kteří jsou nejzapomenutější a podle mínění společnosti si pomoc nezaslouží a jejich osud nikoho příliš nezajímá. Někdo za nimi chodit musí. Jsou to stále lidé jako my. Věřím, že je díky této práci méně zločinu, méně obětí, víc naděje.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Výkonná ředitelka.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

Organizaci jsem založila před 5,5 roky. Předtím jsem jezdila 5 let do ženské věznice jako dobrovolník jiné organizace.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Zájem je ohromný a nestačíme na něj. Zejména lidé po propuštění mají obrovské množství potřeb, stejně tak odsouzení lidé. U obětí jsme zatím zkusili jen jeden projekt a ten byl nesmírně vítaný a výborně připravený. MVS by mohlo pracovat ve více věznicích, mít kluby ve více městech, ale nemáme dostatek sil. I jen vánoční projekt Andělský strom je velice časově náročný na uskutečnění. Velice by nám pomohlo mít více finančních zdrojů a mít několik placených zaměstnanců.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Absolutně nemá. Dostáváme dary zejména z církví, v minulých dvou letech jsme byli součástí evropského grantu pro jeden z našich programů, ostatní jsme museli řešit jinak. Dva roky nás podpořila Covenant Church z USA. Jinak jsou to individuální dárci a farnosti a sbory. Občas se objeví podpora pro vánoční projekt i od podnikatelů. Z dalších malých grantů jsme dostali podporu od DSA, a F-nadace.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Ti, kdo se pro tuto práci rozhodnou, jsou nesmírně obětaví. V celku je ale o oblast vězeňství nižší zájem, lidem oblast připadá nebezpečná nebo příliš tematicky vzdálená, odpuzující. Obdivují často, co děláme, ale nechtějí se sami připojit. Považují to za otázku času.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Kupodivu v podstatě žádné problémy s propuštěnými lidmi nezažíváme, jakkoliv to byli dříve lidé velmi nebezpeční. Občas v klubu je drobný konflikt, jedna pravidelná klientka je velmi výbušná, nebo jsme museli zasahovat při pokusu o sebevraždu. Sami ohroženi nikdy nejsme.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Nedomnívám se, a je to i naše chyba, protože čas málo využíváme k PR, spíše jsme zavaleni potřebami lidí. Měli bychom věnovat více času informování o nás.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Programy nám nechybí, jsme součástí organizace Prison Fellowship International, která nás zastřešuje, a ta má 125 členských zemí, od kterých můžeme libovolně čerpat programy. Máme naopak obrovskou škálu a vizi nových programů. Chybí nám jen finance a tím i lidé. Některé neziskovky mohou své mentory i finančně motivovat. U nás naopak dobrovolníci na chod organizace ještě přispívají.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Mít stálé zaměstnance a klid na práci. Nemuset suplovat roli státu, zabývat se jen tím, co náleží neziskovce.

Příloha D: Rozhovor s respondentem č. 4

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Snažím se takto pomáhat lidem na dně společnosti. Myslím si, že kdyby se všichni odvrátili od vězňů nebo jejich rodin, nebylo by to dobré. Někdo je musí nasměrovat správným směrem.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

Jsem tu zatím krátce, od prosince 2015.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Zájem je obrovský. Já sama jsem v programu, kdy docházím jako mentor do vězení na návštěvy. Máme hodně žádostí, ale bohužel kvůli nízkému počtu zaměstnanců a dobrovolníků nevykryváme všechny.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Finance jsou asi na hranici potřebnosti. Organizace funguje především z darů. Pakliže by dary nebyly, tak bohužel organizace nemůže nadále fungovat.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Dobrovolníků je v organizaci málo. Málo lidí láká setkávat se s vězni nebo vůbec navštěvovat věznice. Myslím si, že by to chtělo mnohem víc dobrovolníků, abychom se mohli věnovat vícero lidem.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Nevím o nich. Řekla bych, že ne.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Tady je zakopaný pes. Myslím si, že veřejnost vůbec neví, že nějaká taková organizace existuje na území České republiky.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Myslím si, že by bylo dobré, kdyby bylo více projektů pro propuštěné, aby se mohli lépe začlenit do společnosti. Co, konkrétně nevím. Jsem tam zatím krátce.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Jak jsem již říkala, je potřeba více dobrovolníků, protože jinak na spoustu věcí není čas. Potom by se třeba dalo hovořit o to, že by se mohly aplikovat další projekty, které by pomohly lidem po vězení začlenit zpět do společnosti.

Příloha E: Rozhovor s respondentem č. 5

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Možnost pomáhat potřebným zároveň spojená se sdílením křesťanských hodnot a víry. K pokračování v práci v MVS mě povzbuzuje především to, když u některých účastníků našeho programu vidím změny (ať už velké nebo malé) v jejich přemýšlení o sobě, o druhých lidech, o jejich vině, o Bohu. Těší mě, když vidím, že naše setkání jim přinášejí povzbuzení a naději.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

Přibližně 2 roky.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Mám zatím osobní zkušenost jen s programem určeným vězňům přímo ve věznici. Pokud jde o tyto další programy, vím jen, že je velký zájem o program Andělský strom. Jinak nedokážu posoudit.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Organizace čerpá zdroje z dobrovolných darů. Možná i z jiných zdrojů jako např. dotace, ale o tom nevím nic bližšího. Mít k dispozici více finančních prostředků by určitě bylo potřeba.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Myslím si, že zájem je.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Nevím.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Myslím si, že i když probíhají činnosti zaměřené na informování veřejnosti o činnosti MVS, ať už prostřednictvím webových stránek, nebo jiných médií a akcí, tak v široké veřejnosti není organizace dostatečně známa.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Nevím.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Chtělo by to lepší materiální zázemí. Tím myslím více prostorů, kde bychom se mohli scházet všichni dobrovolníci a pracovníci. Mohli bychom častěji dělat schůze a domlouvat se třeba na propagaci naší organizace.

Příloha F: Rozhovor s respondentem č. 6

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Moje víra v Boha. Bez mého přesvědčení, že lidé ve vězení jsou stejní jako lidé venku, bych tuto práci nedělal.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

Asi tak 4 měsíce.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Co jsem měl za tu krátkou dobu, co pro společenství pracuji, pozorovat, kdybychom měli více finančních zdrojů a lidí, činnosti a programy, které nabízíme, by neskutečně rozkvetly. Nedostatek financí je naše největší omezení, zájem by byl obrovský.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Nemá. Tuším, že pouze od pár křesťanských sborů a jednotlivců.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Myslím, že se do toho moc lidem nechce. Může to být také jen tím, že se moc nevěnujeme PR, ale samotné práci s odsouzenými.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Nejsem si žádných problémů vědom.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

V této oblasti bychom mohli trochu přidat, ale je to zase otázka peněz, den má jenom 24 hodin a počet kvalifikovaných lidí, co by mohli informovat veřejnost, je omezen.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Programů máme víc než lidí, kteří by je byli schopní uvádět do provozu v měřítku, v jakém bychom si představovali. Nemyslím si, že máme nedostatek programů.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Organizace je dobrovolnická, ale práci by výrazně zlepšilo pár placených pozic.

Příloha G: Rozhovor s respondentem č. 7

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Snažím se takto pomáhat lidem, protože jsem přesvědčena, že každý má právo na druhou šanci. Pomáhá mi v tom víra v Boha. Mnoho lidí v této práci nevidí smysl, ale já si myslím, že zde je místo, jak pomoci.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Předsedkyně rady.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

V organizaci jsem od roku 2012 a působím zde jako předsedkyně rady. Podílím se na organizaci projektů.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacitu?

O naši organizaci je zájem opravdu velký. Ozývají se nám bývalí vězni s prosbou o pomoc po propuštění. Ale také je obrovský zájem o projekt Andělský strom, kde nám píše velké množství lidí, že by chtěli být součástí. V minulém roce jsme začali pracovat i s oběťmi trestných činů a o ten je taky velký zájem.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Peníze, jak už to u neziskovek bývá, moc nejsou. Dary od individuálních dárců a církví jsou naším hlavním zdrojem. Pro projekt Building Bridges byly peníze z evropského grantu, jinak ostatní projekty fungují z darů.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Dobrovolníci se příliš do naší organizace nehrnou. Myslím si, že hlavním důvodem je, že pracujeme s vězni. Vyhlídka některých lidí na to, že by měli pracovat s nimi, není příliš lákavá.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Za ty roky, co tu jsem, jsem se s většími problémy nesetkala. Věřím, že v minulosti to mohli být nebezpeční lidi, ale my se je snažíme dostat na tu správnou cestu.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Víme o tom, že o nás veřejnost moc neví. Myslím si ale, že je to také způsobené tím, že česká společnost se o vězně a jejich rodiny příliš nezabývá. Bere je jako póvl, o který by se nikdo zajímat neměl.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Programů máme poměrně dost v poměru na malý počet zaměstnanců. Možná by bylo dobré se ještě více zaměřit na děti odsouzených. Často právě děti, které mají jednoho z rodičů ve vězení, jsou náchylnější k páchání trestného činu v mladistvém nebo dospělém věku.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Určitě získat adekvátní finanční zdroje pro chod a zvětšení organizace. A snaha o to, aby se česká společnost nebála tolik bývalých vězňů. Udělat třeba letáky, kde by se lidem mohlo ukázat, že práce s těmito lidmi má smysl.

Příloha H: Rozhovor s respondentem č. 8

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Sama jsem byla jednou ve výkonu trestu a vím, jak je to hrozné pro psychiku člověka. Ve věznici jsem byla poměrně krátkou dobu, ale pobyt v ní mě zcela změnil. Po propuštění jsem změnila pohled na svět a chtěla jsem najít smysl v mém životě a tím se stalo pomáhání lidem v takto těžkých chvílích.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolnice.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

1,5 roku.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacitu?

Co jsem slyšela od kolegů, o projekty je určitě zájem. Já sama dojíždím a pomáhám lidem po výkonu trestu. Snažím se u nich probudit smysl pro zodpovědnost za vlastní život. Odsouzení jsou nám často vděční za naše návštěvy, mnohé jsou totiž jediné, které ve vězení mají.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Ne, to určitě nemáme. Bylo by dobré, kdyby nás více podporoval stát v těchto aktivitách. Peníze jsou čerpány z darů církví a občasných dárců.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

V letošním roce se o práci dobrovolníka přihlásilo poměrně dost lidí. Problémem je, že nemáme žádný stabilní tým, který by měl řádné vedení.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad.

Myslím, že o žádných nevím.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Fungujeme a aktualizujeme informace na Facebooku, snažíme se jít s dobou. Ale určitě zde jsou rezervy.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Programů máme dost, spíše by bylo zapotřebí více dobrovolníků.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Peníze a dostatek dobrovolníků by organizaci postrčil mílovým krokem. Možná by bylo dobré, kdybychom našli více zdrojů našeho financování.

Příloha CH: Rozhovor s respondentem č. 9

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Snažím se pomáhat lidem, protože mě naplňuje, když vidím změny v jejich myšlení. Myslím, že by se všichni lidé neměli házet do stejného pytle.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

1,5 roku.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Co vím, o programy je zájem. Já jako dobrovolník docházím jako mentor do věznic. Od ostatních dobrovolníků vím, že i o jiné programy je zájem.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

Naše aktivity jsou financovány z darů. Jinak peníze v organizaci moc nemáme, kolikrát je zapotřebí financovat některé aktivity i z vlastních zdrojů.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Myslím, že o dobrovolnictví je zájem.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Nejsem si jistý.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Ano, myslím, že se naše organizace rok od roku více zviditelňuje. Snažíme se propagovat organizaci, kde se dá.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

To nevím, ale myslím, že programů máme dost.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Asi bychom potřebovali víc pracovníků, abychom mohli pokrýt více aktivit. Snad i pravidelné setkávání pracovníků by nám mohlo pomoci.

Příloha I: Rozhovor s respondentem č. 10

1. Co je Vaší motivací k práci v MVS?

Moje přesvědčení v Boha a víra v to, že se každý člověk může změnit.

2. Jakou pozici v MVS zastáváte?

Dobrovolník.

3. Jak dlouho pro společenství pracujete, popřípadě jak dlouho vykonáváte dobrovolnickou činnost pro MVS?

2 roky.

4. Je v současné době zájem o programy, které organizace nabízí bývalým vězňům, obětem trestné činnosti a rodinám vězňů? Potýká se organizace s problémem nedostatečného zájmu, nebo by bylo zapotřebí zvýšit kapacity?

Za těch pár let, co společenství působí v ČR je vidět vzrůstající zájem o naše projekty. Takže rozhodně můžu říct, že se organizace určitě nepotýká s nedostatečným zájmem. Bylo by dobré rozšířit naše kapacity.

5. Má organizace dostatek financí na provozování všech aktivit? Odkud organizace čerpá finance na své programy?

S finančními problémy se potýká organizace již od svého založení, ale vždycky se peníze nakonec najdou. Peníze čerpáme z individuálních darů.

6. Je zájem o práci dobrovolníků v organizaci, nebo se organizace potýká s nezájmem?

Dobrovolníků máme poměrně hodně, ale je zde prostor pro navýšení.

7. Vyskytují se nějaké vážnější problémy při práci s bývalými vězni? Jestli ano, uveďte příklad?

Z mé osobní zkušenosti můžu říci, že jsem se zatím nepotkal s žádnými vážnějšími problémy s bývalými vězni.

8. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o činnostech a programech, které vykonáváte?

Snažíme se veřejnost informovat různými prostředky, ale máme zde poměrně velké mezery, myslím, že by bylo dobré do budoucna na tom zapracovat.

9. Jaké programy podle Vás v organizaci chybí? Pokud chybí, jaké byste navrhoval/a, aby vznikly?

Myslím, že programů je dostatek.

10. Jaké navrhuje řešení pro zlepšení účinnosti práce v organizaci?

Jak jsem již nastínila v minulé otázce, bylo by dobré, kdybychom se více zaměřili na styk s veřejností.